

คำกลอนสรรเสริญพระบารมี
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ภาคที่ ๑

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ
ให้พิมพ์พระราชทานในการบำเพ็ญพระราชกุศล
เมื่อสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้ามาลินีนกดาร
สิ้นพระชนม์มาถึงสัตมวาร
ณวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๘

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

“เฉพาะผู้ใด”

คำกลอนสรรเสริญพระบารมี
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ภาคที่ ๑
[ส่วน ๑, ม.จ.]

มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ

ให้พิมพ์พระราชทานในการบำเพ็ญพระราชกุศล
เมื่อสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้ามาลินีนกดาร
สิ้นพระชนม์มาถึงสัปดาห์

ณ วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๗

พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร

ห้องสมุดแห่งชาติ

เฉพาะห้องเก็บที่ ต่อที่ แทนที่

เลขที่ ๑๕.๑๑๐๘๒
วันที่ ๑๕/๑๑/๖๕

เลขทะเบียน ก. ๓๖๕๕๖

NATIONAL LIBRARY

อธิบาย

หนังสือบทกลอนแต่งเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีหลายเรื่อง แต่งเป็นร้อยคั่นก็มี โคลงก็มี ลิลิตก็มี กลอนก็มี ฉันท์ก็มี พิมพ์แล้วบ้างยังไม่ได้พิมพ์บ้าง ได้เลือกมาพิมพ์ไว้ในสมุดเล่มนี้ คือ โคลงของหม่อมเจ้าสุวรรณ ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอชั้น ๑ กรมหมื่นไกรสรวิชิตเรื่อง ๑ ลิลิตของพระเจ้าบรมวงศ์เธอชั้น ๔ กรมหลวงพิชิตปรีชากร ทรงพระนิพนธ์แต่เมื่อยังดำรงพระยศเป็นพระเจ้าน้อยยาเธอ พระองค์เจ้าศุภางคยุดลเรื่อง ๑ กรมหมื่นไกรสรวิชิตได้ทรงกำกับราชการกรมธรรมการสังฆการีเมื่อในรัชกาลที่ ๓ หม่อมเจ้าสุวรรณได้ฝึกหัดคุ้นเคยราชการกรมธรรมการสังฆการีมาแต่ครั้งนั้น จึงได้รับราชการมีตำแหน่งอยู่ในกรมธรรมการสังฆการี ตั้งแต่ในรัชกาลที่ ๔ มาจนรัชกาลที่ ๕ เพราะหม่อมเจ้าสุวรรณมีหน้าที่อยู่ในกรมธรรมการสังฆการีดังกล่าวมา ในเรื่องโคลงขอพระเกียรติที่แต่งจึงยกเอาเรื่องสอบความรู้พระสงฆ์ในวิชาหนังสือไทย และวิชาเลขเมื่อในรัชกาลที่ ๕ ขึ้นกล่าวโดยพิสดารหาปรากฏว่าได้กล่าวเรื่องนี้ในจดหมายเหตุเรื่องอื่นแห่งใดไม่ ครั้งนั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์จะทรงทุนบำรุงการเล่าเรียนเป็นการสำคัญมาแต่แรกเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ ได้โปรดฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นในกรมมหาดเล็ก ๆ สำหรับ

สอนภาษาอังกฤษโรงเรียน สำหรับสอนหนังสือไทยโรงเรียน และทรง
พระกรุณาโปรดฯ ส่งบรรดาพระเจ้าน้องยาเธอที่ยังทรงพระเยาว์กับทั้ง
หม่อมเจ้าต่างกรม และประกาศชักชวนข้าราชการให้ส่งบุตรหลานเข้า
เล่าเรียน เมื่อจัดตั้งโรงเรียนทั้งสองนั้นสำเร็จแล้ว มีพระราชประสงค์
จะจัดการเล่าเรียนให้เป็นประโยชน์ถึงราษฎรพลเมืองต่อไป ทรง
พระราชดำริเห็นว่า ราษฎรย่อมส่งบุตรหลานไปเล่าเรียนในสำนักพระสงฆ์
ตามวัดเป็นประเพณีมาแต่โบราณ สมควรจะอาศัยประเพณีอันมีอยู่แล้ว
นั้น จัดตั้งโรงเรียนสำหรับราษฎรขึ้นตามพระอารามหลวงก่อน เพื่อหา
ภิกษุสงฆ์ซึ่งรอบรู้วิชาหนังสือไทยและวิชาเลข ทั้งเป็นครูโรงเรียนหลวง
ตามพระอาราม จึงโปรดฯ ให้ตั้งพระราชาคณะที่ชำนาญความรู้นั้น
เป็นกรรมการสอบความรู้พระภิกษุสงฆ์ซึ่งสมควรจะเป็นครูในโรงเรียนหลวง
เรื่องเดิมของการที่หม่อมเจ้าสุวรรณพรรณาไว้ในโคลง มีดังกล่าวมานี้
สำนวนโคลงของหม่อมเจ้าสุวรรณดิศแต่ต่างตามโวหารกวีโบราณ ควร
นับว่าแต่งดีสำนวนหนึ่ง

กรมหลวงพิชิตปรีชากร เป็นกวีซึ่งนับถือกันว่าถึงขั้นดียิ่งในกรุง
รัตนโกสินทร์นี้พระองค์ ๑ บทกลอนพระนิพนธ์ของกรมหลวงพิชิต
ปรีชากรได้รวบรวมพิมพ์แจกในวาระพระราชทานเพลิงพระศพพระองค์ท่าน
เองเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๕ ลิลิตเฉลิมพระเกียรติซึ่งพิมพ์ในสมุดเล่มนี้ เป็น
บทกลอนเรื่องแรกที่ท่านทรงพระนิพนธ์แต่เมื่อพระชนม์ได้ ๒๓ ปี เอา
เรื่องการพระราชพิธีโสกันต์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์

ก

กรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ และสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินี
พระชนนีหลวง เมื่อยกัญ พ.ศ. ๒๔๑๘ มาเป็นเจ้าแห่งลิลิตเลิลม
พระเกียรติเรือนนี้ นำชนทูลเกล้าฯ ถวาย เมื่อได้ทรงรับพระสุพรรณบัฏ
เป็นกรมหมื่นพิเชษฐปรีชากร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
จึงทรงพระราชทานพระนามโคลงชมลิลิตของกรมหลวงพิเชษฐปรีชากร พระ
ราชทานคอบบท ๓ ดังนี้

๑ กรมหมื่นพิเชษฐเกล้า เกลาเกลอน
ไพเราะพจนสุนทร ถ้องถ้อย
เลิลมเกียรติกระวีวร ฤาว่าง วายเขย
เลอกุลเบิกสร้อย สรคพั้งดมขาร ฯ

๑๙

สมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิงมาลินีนภดารา นายกับพระมารดา
เมื่อปีประสูติ พ.ศ. ๒๔๒๘

โคลงของหม่อมเจ้าสุพรรณ
ในพระเจ้าบรมวงศ์เธอชั้น ๓ กรมหมื่นไกรสรวิชิต

๑ ศรีลิลิตไชยไทรบรร	ชาตเชษฐชวรทศทิศ
เนืองเนืองนิตยบรรณา	ทูลมุลิกาละเล้า
นอยน้อมเกล้าชระคัก	ฉเยียมมาศปรักนันทันต์
มาคังคัลลศคัก	นครศรีอโยธยา
พระกฤษดาพรภัก	ล้นแต่ตักอย่างยุทร
ครบโรงทหารโรงแสง	ทรงเปลี่ยนแปลงตรูตา
ชุ่มทวารวาทอร	สยบ้อมไต้นางจรัญ
เชิงเทินทงนลัมา	ท้องรธยาโรยทราย
สองฟากรายตักตั้ง	ทั้งโรงรธอศวา
โรงคชาชาณชน	ลคนลคนหินหิน
กระหิมันโกญจนาท	คจฟ้าฟาคคีขรา
หอรขญาโอฬิศ	ลวันขจิตรทอตา
ชาวชนายัคเยียบ	เคียวเยียบเคียบคัลลสน
ประเลห์กลหลุ่มค	เหลือกำหนดคณนา
อิกพรรษาชกชม	พมธัญญาแตกรวง
ดวงชนเต็มยั้งฉาง	ไ้ประคางเคืองเชษฐ
เย็นรอบราชอาณาเขต	ทั่วประเทศลัมา

น้อมศิวถวายไชย
 จวบร้อยกาลพรรษา
 ต่างโอนเกศเพิ่มพร
 เจ้าจอมภพสยามินทร์
 ราชทูหน้าเภา
 ฝ่อใจหัวเหือกหาญ
 ขรรษาหลายเหลือตรา
 ทวิภพขบคว่ำ
 ๑ เกลิงภพเพ็ญภาคย์เพียง
 สมัยเมื่อยามมณฑนติก
 ไบ้มเมฆหมอกกัน
 ส่องทักขุททุกหัวหล้า
 ๒ จรูญจรัสเพ็ญเพียบด้วย
 พุทธรัตนไตรยา
 พระคุณพระกรุณา
 กุศลสันตารังพน
 ๓ พระมานมาโนชแมน
 เกลิงคักกักรพรรดิพงศ์
 ชุบเกล้าเกล้าประยรรงศ์
 ขานกมลไพร่ฟ้า
 พระชนม์ให้ยืนนาน
 ทั้งสมณพราหมณ์เพศ
 องค์คิครผ่านแผ้ว
 ปวงอินทร์ชระอาบ
 ทุกธานีระยอ
 ต่างส่งสารทูลถวาย
 ทูลมลิการคว่ำ
 เฟื่องฟุ้งพุกขุญ ท่านแซะ ๗
 สร้อย
 แจ่มจ้า
 ทางกึก
 เลื่อมลั่นสรวทกาล ๗
 สาสนา
 เฟื่องพน
 ปณมก เทียวแฮ
 ภาพแผ้วพลเกษม ๗
 อินทร์องค์
 ผ่านหล้า
 มวณูมาตย์
 นอบน้อมถวายพร ๗

๔ ขจรพระเกียรติพงษ์

สมณะประชาชาติ

พานิชทุกธานี

สยสังสรรพลินคำ

๕ พระมีมาโนชโอ

สมัยเมื่อยดยนิกาล

ผู้ซึ่งเป็นอาจารย์

อักษรไทรล

๖ ปวารณิกษุทั้ง

ไยจึงเคยเลยละ

ไยไม่กิจธุระ

เที่ยวเทศน์ยังสกุลเพน

๗ จำเป็นจะสั่งเจ้า

แก่พระวุฒิการ (๑) ชาญ

รูปใดที่ชำนาญ

นิตยภัตรจะจัดให้

ชายตรี

ชนหน้า

เนืองเนือง มาแซ

ถวิลวันถวาทะการ ฯ

เอภาว

สน

สอนสั่ง คิยแฮ

จักเคว้งเลื่อมสญ ฯ

สักระ

ว่างวัน

แต่สิ่ง ไคแฮ

ไผข้างหากิน ฯ

พนักงาร

ชอยไ้

จงสอย ไ้แฮ (๒)

ทั่วหน้าทุกองค์ ฯ

(๑) พระวุฒิการ (ม. ร. ว. คลี สุทัศน์ ฅนกรุงเทพฯ) บุตรหม่อมเจ้าจินดา ใน
กรมหมื่นไกรสรวิชิต ได้เป็นจางวางกรมธรรมการในรัชกาลที่ ๕ แล้วเลื่อนเป็น
เจ้าพระยาวิชิตวงศุ์ฉัตร เสนาบดีกระทรวงธรรมการ

(๒) เรื่องสอบความรู้พระที่กล่าวในโคลงนี้ คือเมื่อทรงตั้งโรงเรียนหลวง
แล้วมีพระราชประสงค์จะให้มิโรงเรียนตามวัด จึงสอบความรู้เพื่อจะเลือกหา
พระสงฆ์เป็นครูโรงเรียนตามวัด

๘ ศุภะวารสองคำขึ้น	เคื่อนสาม
กฤษัปลัศคกขาม	ไซคไค
มีราชวโรงการตาม	คำวิห ไวไฮย
พระวุฒิกการค่านัไ	รียเียงขรรหาร ๗
๙ รียโองการหอนชา	ผาคผิง
ทูลบาทสมเค็จ (๓) คัง	ไปรกเกล้า
จักไล่อักษรทัง	ขบวรเลช พระเฮย
ขอลอองบาทเจ้า	ทราบเียงขทมาลย์ ๗
๑๐ สกัษัสารคำรัสซัน	ทันท
เฝือเร้งขขานูชี	รียเร้า
สัคณะพระจักมี	สัคเท่า ไคนา
ทันทเแต่ในพรุกเข้า	รุ่งให้ทันทประสงค ๗
๑๑ ราชาคณะผู้	ปรีชาญ
สัรูปมาเปนประธาน	ทันท
พระครุมหาลิทธิการ (๔)	อิกรูป หนึ่งนา
ผิตชอขะไค	ชาคชอักขา ๗

(๓) สมเด็จพระเจ้าว่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้า ๑ กรมพระยา
 บำราบปรปักษ์ ซึ่งได้ทรงกำกับกรมธรรมการ
 (๔) พระครุมหาลิทธิการ (ฉบับ) วัดมหาธาตุ

๓๒ พระธรรมไตรโลก (๕) ผู้	ถาวร
พระสุคณคณาภรณ์ (๖)	เชกขัง
พินิตวินัยขจร (๗)	โคลงกาพย์ คีแซ
ปัญญโกศล (๘) ข้าง	กลกล้ำเหลือขยัน ฯ
๓๓ พระครูสมุห์ (๙) เจ้า	คณะกลาง
พุทธสาสนสรรพเพทางค์	รอยรั
हारปคลิสมุตกาง	ไทรตรวจ คุแซ
สงฆ์ซึ่งไล่ทุกผู้	ผิตท้วงทักถาม ฯ
๓๔ กำกับผู้ไล่นั้น	นักราง
เจ้าสุวรรณ (๑๐) พระวุฒิการ	ชอบไซ
ศรีสุนทรโวหาร (๑๑)	ชาลักษ์ณ อิกแซ
จำขบชาณชีไว้	ตกไต่ทุกองค์ ฯ

(๕) พระธรรมไตรโลก (อัน) วัดสุทัศน์ ต่อมาได้เป็นพระพิมลธรรมอยู่วัดพระเชตุพน

(๖) พระสุคณคณาภรณ์ (นัม) วัดเครือวัลย์ ต่อมาได้เป็นพระเทพเวที

(๗) พระพินิตวินัย (ปาน) อยู่วัดมหารัษฎ์ ต่อมาเลื่อนเป็นพระเทพมุนี พระธรรมเจดีย์ แล้วเป็นพระอุบาลี ฯ มาอยู่วัดพระเชตุพน

(๘) พระปัญญโกศล (อ่วม) วัดราชบูรณะ

(๙) พระครูสมุหวรคณิศร (โต) วัดพระเชตุพน

(๑๐) หม่อมเจ้าสุวรรณได้รับราชการเกี่ยวข้องกับ กรมธรรมการมาแต่ครั้งกรมหมื่นไกรสรวิชิต ทรงว่าธรรมการในรัชกาลที่ ๓ จึงได้มีตำแหน่งกำกับกรมธรรมการ อยู่คราว ๑ ในรัชกาลที่ ๔ เมื่อกรมหมื่นอดมรัตนาศรี สิ้นพระชนม์แล้ว

(๑๑) พระศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) ต่อมาได้เป็นพระยา

๑๕ คำสั่งผู้สวดข้อม

ตั้งแต่นโมมา

จบเกยแลอักขรา

พินทุ เอกโทไมม้วน

๑๖ ที่ให้พักตร์มองเพียง

ที่ตักก็เหือกกาล

จิวประเล่ห์หาร

เลียบจิตเจียนจักยา

๑๗ จำนวนถ้วนเสร็จสิ้น

สามสิยเจ็ตรูปคง

สมได้พระบรมวงค์

ไล่เลขอย่าให้ขึ้น

๑๘ หลวงโลกที่ป (๑๒) ผู้

ขุนเทพยการณ (๑๓) ประทาน

ลักษณะจันทแลคุณหาร

สอยไล่ใครฝึกพลัง

๑๙ เลขไล่ไปตั้งแต่

โคสัปต์สียตลอกจน

ฉวางขบจบถึงกรณท

ไขซ์คัของฝึกพลัง

สารา

ถูกถ้วน

สังคำ กลางแซ

สกคทั้งคำผัน ๑

ขัวยาน

อาบหน้า

เบยกชุม อยู่เซย

ข่นเพอพมพำ ๑

สมประสงค์

เท่านั้น

ครัสสัง

คจเบองบรรหาร ๑

แก้วนการ

ที่ตัง

เจนจัก จริงแซ

พลาตพลาซักถาม ๑

นพพล

โจทยบั้ง

เจนจิตต์

จึงให้เป็นคร ๑

(๑๒) หลวงโลกที่ป (เถื่อน) ต่อมาได้เป็นพระชาโหรา

(๑๓) ขุนเทพยการณ (เพรีย) ต่อมาได้เป็นหลวงโลกที่ป

๒๐ ที่รู้ไม่จบแจ้ง

ทำแต่่นพพลชิต

ลางรูปก็อทำ

วางแท่งดินสอไว้

๒๑ ขบวรเลขภิกษุได้

ยี่สิบสองรูปทั้ง

ควรเป็นที่เชื่อฟัง

ฉลองพระเศวตพระคุณเจ้า

๒๒ บัดมีรับสั่งเจ้า

จงเร่งบังคมทูล

อักษรเลขประมุข

เบิกฉบบัณฑวงมาให้

๒๓ พระวุฒิการคำนับน้อม

ถวายเป็นแต่ยนิศา

พระมานมนต์ปรา

สขกมลท่านไท้

๒๔ บันดาอาวาสทั้ง

รัชฉบบัณฑวงแต่พระ

ณเฑศิย์คฤหัสถ์ระ

วันพระประทานให้

เจนจก

ห่อนไต่

มือสั้น

กตาคหน้าลาร ๗

โคยหวัง

ไปรคเกล้า

สอนศิษย์ ไต่แฮ

ภพพนแผ่นดินสยาม ๗

จอมประยูร วงศ์แฮ

แก่นไท้

บิวยาท พระนา

ท้วนหน้าอาจารย์ ๗

ศิระสา

ไล่ไต่

โมชขึ้น ชมแฮ

อิราชต้องตามประสงค ๗

ลี้คณะ

ที่ไต่

มีมาก น้อยแฮ

อิฐถ้วนทุกคน ๗

๒๕ อยธยาบำราศร้าง
 พันแต่ปราชญ์ปรีชา
 เพราะเพื่อพระบรม
 ทุกเทศทุกไททั่ว

๒๖ ราชาคณะหนึ่งผู้
 คือพระธรรมเจดีย์ (๑๔)
 ปลัดทริต (๑๕) กวีวงศ์ (๑๖) ปรี
 พระปลัดแสง (๑๗) ให้

๒๗ พระคุณพระยงฉิน
 หนักกว่าแผ่นดิน
 ฤกยงมหิมหา
 กว้างกว่าอากาศอัน

๒๘ ทราบแสงสวียศเจ้า
 ลวกโลกประลัยลง
 เจอมนันมีจิตมีจง
 ทาลพระเดชเจ้าช้าง

๒๙ นิพนธ์สรรพคัมภีร์ร้อย
 เฉลิมบาทจอมจุฬา
 ทศทิศระอาอา
 ฉายพระเกียรติรุ่งไว้

ราศี
 คนคาว
 ปกแผ่ ไปไชย
 ขนนวถวายไชย ๗

ภักดี
 ขอกได้
 ชาว่อง ไวเฮ
 คบยั้งทั้งสองศ ๗

คณนา
 ภาศยพัน
 มหรรณพ่นาน น้ำไชย
 โลกถ้วนสยดเสยง ๗

เจ้าทอง
 ล้มมล้าง
 เจียว่อ จดแฮ
 ขย่ำเควราเลียมสลาย ๗

สวาว
 เทิดเกล้า
 นภาพลัน เคียวแฮ
 รอยพนมวตล ๗

(๑๔) พระธรรมเจดีย์ (ทอง) วัดอรุณ

(๑๕) พระปลัดทริต วัดดาวดึงส์ ต่อมาได้เป็นพระครู

(๑๖) พระกวีวงศ์ (เบญ) วัดคฤหบดี แล้วเลื่อนเป็นพระเทพมุนี พระธรรม
 เจดีย์ แล้วเป็นพระอุบาลีคุณูปมาจารย์ มาอยู่วัดกัลยาณมิตร

(๑๗) พระปลัดแสง วัดสังกระยาช ต่อมาได้เลื่อนเป็นพระครูแล้วเป็น
 พระราชาคณะ ที่พระอริยศีลาจารย์

๓๐ นิพนธ์ข้าบาทผู้
คงทวิสุวิจันทร์จรล
ชนเขาสีเนรทงัน
พระกิตยศเจ้าหล้า

๓๑ สัมภารสมภพ้อง
ชราชาติราชอกล
เสมองค์อรรคจอมล
ชาพลิกสามภพว้า

๓๒ แท้ไทเทวราชท้าว
ทรงมหิทธิมเหสถ์
เลอลงจากภวัก
วังสฤษดิ์สถปณั

๓๓ เทียบทวยเทเวศรไท
เหิรพฤษภเหจหัน
สังวาลอรุคพัน
ทวยชนุเหนยวน้าว

๓๔ หนังกังสมเด็จไท
สังขจักรตรีครทรวง
กทาวร่อนทรวง
ลาญทักทำลัถมล้าง

รำพรรณ
ฟอกฟ้า

ชาคโค่น ลงเขย
อย่ารู้มลายหาย ๗

เศวตกณ
เทศลา
จักรพรรดิ โพนเอย
เพิกฝ้ายภินพิง ๗

จิตพิภคร์
แก้วนแก้ว
พรหมเศ
แผนภวกล ๗
ทักจันทร์

หาค้าว
เฉยงเวียค องค์เฮ
หนองโน้มแฝลงผลง ๗
หริวงค์
เงอกร้าง

ไกวกวัด อยู่เฮย
ราพรายรอนเคียร ๗

๓๕ ฤาองค์อมรเมศทำว	เทวินทร์
เสถียรศิรียเมณิน	ผ่องแผ้ว
กรกลอกรวีจิน	คาเชิก ชุแซ
แสงวิเชียรพรายแพรว	พรั่งห้องหาพน ๖
๓๖ เสด็จกลมาชูปหล้า	สาภล
ทั่วทวีปมณฑล	แห่งนั้น
ปราศจากกาลาธ	เย็บพิเย็บค กันแซ
บุษนิตรพรหมเศกกัน	ร่วมเกล้าเพราวงาย ๗
๓๗ จำรายอุบัพถวน	นรชน
ข้ามเขตทุกตำบล	วันร่ำ
สาวบ่าวต่างแต่งสณธ	โอ้อวด กันแซ
มีแต่สุขฤาเครว	สัทสัถสัรวล ๘
๓๘ เลี้ยงสรวลเลี้ยงแอ่วอ	ชลเวง
เลี้ยงแฉ่งเลี้ยงเพียบเพลง	พาทยม้อง
ไพเราะเสนาะเลว	โคลงกาพย์ คันท์แซ
โชนหุ่นละครอนร้อง	พากย์แจวจับกรรณ ๙
๓๙ นิรันดรทั่วทั้ง	ธานี
อิงอุโฆษขัณฑ์	ลั่นก้อง
ทิวาและราตรี	เซ่งแซ่ หนา
ยืนแต่เลี้ยงขัณฑ์	อ่อนเอ็นเอาใจ ๑๐

๕๐ ทุกไทเทเวศ์ห้อง	สาธุการ
แต่พระจอมจุฬาธาร	ท่านนั้น
โพนภพโพธิสมภาร	ตามสั่ง สนั่นองศา
ทุกทั้งฉัตรแก้วกัน	เกศหล้าอาศรัย ๗
๕๑ ถานี่มีมากพัน	คณนา
ฤๅไยปานอยุธยา	กึ่งก้อย
สัตว์คณนอเนกา	มูลคั่ง ขุแซ
เล่ห์ประทุหังห้อย	ล่องสืแสงจันทร์ ๗
๕๒ เขตชั้นร้วว่วนแคว้น	ลีลา ท่านแฮ
พระราชทานซึ่งฐานา	นคักคให้
เลียบกระขี้เสลียงงา	ตามยศ เขาแฮ
ทางภักดีต่อได้	บาทเบองขบขงส์ ๗
๕๓ พระทรงสุภาพเหลือง	ภษา
เกริกพระราชกฤษดา	ทั่วข้าว
ทศทิศต่างไพธอนา	เคียรพาท พระฤ
เกริ่นพระเกียรติอคร้าว	ครันฟ้าดินไหว ๗
๕๔ พลไกรทูกกลั่นคลุ้ม	คลาฟอง
เนืองแน่นอรรณพนอง	น่านน้ำ
ละตนละตนปอง	ขจนก
เพียงโค่นขุนลีในรชว้า	ลุ่มลุ่มแหลกลาญ ๗

๔๕ แสนสารราญฤทธิรำ	รณรงค์
เชื้อชาติคณินพงศ์	สุระวัย
ย่อท่ายสวายเคียรตรง	โถมถีบ แทะงแซ
ช้างเคิกเพิกพังผ้าย	คันท้ำแตกฉาน ฯ
๔๖ เหลือหาญเหลือหัวหอน	เหลือหา
กำหราบ่วนกิริยา	ขวิคคว้าง
กลอกเนตรล้ำยวงงา	เงอเงอก อยู่แซ
ทลวงแล่นลุยโล่ม้าง	เค็กลัมลาญชนม์ ฯ
๔๗ ละตนสูงโสกเพียง	ภูผา
หกศอกคืบเขญจา	เคษนิ้ว
สองเนตรทงทาวา	ประกายพฤษ์ พราวแซ
เสทินบาทยาตร์ชิงริ้ว	ร่านวัยสวายเสย ฯ
๔๘ หมอความญส่วมหมวกเลื้อ	จิงมิง
ไทรรัตนตรัสห้ามขลัง	คลาศแคล้ว
เค็กแสนศาสดรบนประกัง	ฤาฤก เลยแซ
แขงชัยคชกลันแกลัว	เกลื่อนกลัมตลุมบอน ฯ
๔๙ กุญชรค้อนขวิคขว้าย	ไปมา
ราญระพะพาธา	ถิบซ้ำ
สารเค็กไยรองา	แต่ลัก ทนเลย
ลูกไล่หงายงาค้า	หันเลี่ยนเบี่ยพัชร ฯ

๕๐ นพสุบรรณบัญญัติเก้า	เท้าหมาย
หุใหญ่างวงปลาย	จรตพน
ทางฉันทโกษปลาย	ภูมิภาค ถึงแฮ
โกญนาทกาค้องควน	ภาพเพยงพังสลาย ๗
๕๑ ขนพลขันขี้เข้า	สงคราม
แสนเค็กเพิกพังขาม	ชยาคแพ
โดยแยบระบอบตาม	พิทยยทช ยิงแฮ
ไซเยศเทศกระเคืองแล	เลิศลาเหลื่อหาญ ๗
๕๒ สारโสศโคตค้ายคำ	ภังคา
เจนผญผญงา	ครุ่นครัง
เสียบบนผงหกลา	เสทินบาท ย่างแฮ
หักค้ายไ้รอรัง	แหลกล้มถล่มทลาย ๗
๕๓ ลองเชิงล้วนเหล็กหุ้ม	สามัคคี
ลุยขวากฉายถึบฉัต	ลุ่มล้าง
หนาร่าหลกหนิงรัต	วังมน คงแฮ
ทรวายกรวตสาตราค้าง	หอนค้องตนสาร ๗
๕๔ คชาธำรวิราชไท	ธำรง ภาพเฮย
ยงยั้งมึงมาตงค	เลิศช้าง
งานอนประเล่ห้วง	ศคิแจ่ม เจียวแฮ
กลเมือสุกขกขช้าง	เขตขนวนสาม ๗

๕๕ ราชาประโลกถ้วน	สยสถาน
เศวตฉัตรมกุฎกาญจน์	ก่องแก้ว
ขรรควุธประคุดขาน	จักรกรต ไกรแซ
ฉลองบาทวิชนั้แพรว	เพลิงพิรมเพราครุ ๑
๕๖ ผูกควบเครื่องยุทธีแข็ง	รำบถ
พระที่นั่งพุดตาลพาน	น้ำท้าย
ปคนรคชนักทาน	ทองถัก งามนา
ซ้ายเพชรหุขวซ้าย	ภูห้อยพริ้วพรว ๑
๕๗ จิตลึงคบาทไท่	ฉวทรง
สั้พระคำรวยง	ยาตรเยอง
มหาเทพมนตรคัง	เคียงคู้ หน้านา
อินทรเทพพิเรนทรอ้าง	บาทท่ายผายสว ๑
๕๘ กลางช้างทางมยุรพอน	เยียรยง
นายมหานภาพคง	ชทาย
แขงชัยคชธรนรงค์	เร้งร่าน นกชา
งามเงอนคลาตะกล้าย	คชเช้ววณ ๑
๕๙ คุรงคเรืองฤทธิถ์แกลว	กลางสมร
ยงยั้งจักรมมร	ลอบเล้า
คาลเทศคไกรสร	โผนแผ่น ทยานเฮย
เยองอกยกคอกเต้า	ค้อควัยคัสกร ๑

๖๐ ชักตรากำหราบร้าย	คำแหง
ท่าต่างเขี้ยวชาวแกง	หมอกฝ้าย
ละคนรณฤทธิ์แรง	เร็วรวก นกนอ
ประเลห์ว่าวายพิศคล้าย	เทียบเท่าเทียมทัน ฯ
๖๑ พนพณัฐลาหกทั้ง	เจ็ดพงศ์
ทรหคอกทนคง	ชัยชัย
สู้ศึกฮักหาญทนง	ญายน เลยฮา
วกวังชิงคลองเลียว	โล่ม้างกลางสนาม ฯ
๖๒ ชักหม่มน้ำเทศแท้	สูงระหง
กำเลาะกำลึงยง	ย่างยำ
ยกคอบ่อท้ายผาง	เด่นเผาะ เผาะแซ
งามสรวพรพวงคลา	เล่ห์มาเมืองแมน ฯ
๖๓ ลางแล่นคลยเลียว	ลำพอง
โผนผกหกเหิรคนอง	ร้านร้าย
คลัทวนถุกทกลบของ	เร็วรวก นกแซ
สองเนตรกลมกลอกขม้าย	ร้านร้องหุหรณ์ ฯ
๖๔ โถมทยานหาญหักกล้า	กลางแปด
คึกคักวัดเหวี่ยงแวง	รุกเร้า
องอาจชาติกำแหง	โหมหัก หาญเฮย
เร็ววัยถึโยมเข้า	ลุ่ม้างกลางสมร ฯ

๖๕ อเจสันธพลา	เลขหาญ
เร็วประเลห์หลมกาล	พักกล้า
ถูน้อยร่อยร่อยปาน	ขนตชก ฆุคแซ
เท่าแตกแยกย้ายดำ	ข้างขำลำพอง ฯ
๖๖ เขาะฮานพานน้ำทั้ง	ซอหง
ขลุมนันวิคคาง	ง่องง้า
โกณณูกถูกระขอบทาง	ยทุยง บงแฮ
แลพิภกเลิศล้ำ	เค็กเลี่ยนเค็ยรเสยง ฯ
๖๗ ทหารม้าสอกระเสอ	หมวกดำ
ชั้ตรงคักำ	มั่งมล้าง
เสนักมคั้ประจำ	กรเกาะ กุมแฮ
ซันนยกยกประทัง้าง	จ้อจ้องปองประหาร ฯ
๖๘ พาชพระทนต์ัน	ควไกร
เจ้าพระยามโนไมย	เลิศล้ำ
ผูกเครื่องกุดันประไฟ	เร่องรุ่ง งามนา
เยองอกยกเท้าย่า	ข้างขำรายเรียง ฯ
๖๙ เพียงม้ามารุทร้าย	เริงหาญ
โผนผกหกโหนทยาน	ร่านรื่อง
อำนางประคูกาฬ	สิงหราช
กาลกระคกเคชก้อง	กักหล้าแหล่งแสยง ฯ

๗๐ รดศึกพรฤกล้า

เรื้อย้งวายุรำพาย
 เทียมคู้ตวงค้ำขยาย
 ไหมหักปรัญรำ

๗๑ กำกงประแหรทัง

เรื่องและงอนอ่อนนุลา
 เทียมแสะเทศลำเภา
 แลลลิกเลือนนกลัม

๗๒ รดไชยไทรวิราชเจ้า

งามย้งงามพอดตา
 เทียมรดสหัสสนัยนา
 ลอยเลือนเคลอนลมเมือ

๗๓ ทหารหน้าเวียงว่นว้า

เสื่อสอศวมสมทรวง
 คันชัยคาคเคียนทง
 กรเกาะเสนตเงอ

๗๔ นายคายถอกคายจ้อง

ตราครวระหมวกอลวน
 เกรี้ยวฉกรระวรพล
 มุ่งมากพิฆาฏล้าง

แหล่หลาย

พัดกล้า

เืองอย่าง งามนา

วืบเว้าเอาจรงค์ ฯ

คมเพลา

เหล็กหุ้ม

โผนแผ่น ทยานแฮ

กลัดห้อยทวทวน ฯ

จอมสยา มินทร์เฮย

อะเคอ

เทวราช

แมกฟ้ามาคิน ฯ

รณรงค์

แนบเนอ

หาญชก นักแฮ

นกง้างกุมไก ฯ

จรดล

ไชว่คว้าง

เวียงเวียบ

เหล้าร้ายคายเคียน ฯ

๗๕ ทหารมหาดเล็กถ้วน	วงศ์ประยูร
มวญมาตย์ราชินิกุล	หนุ่มน้อย
หมวกเสอจรัสวญ	ทองถัก งามแฮ
ทนายเทิดชิตเจ้า (๑๙) คล้อย	คลากเต้าคำเนิร ฯ
๗๖ ปิ่นใหญ่ไล่ลัลลาก	ทหารฉนวน
แยกขกต่งเป็นกระบวร	บ่อนเสียน
แกว่งชุกช่อจชนวน	เลงหลัว ตานา
นั้ตละนั้ไ้เพียน	ผิคน้อย่าแห่ง ฯ
๗๗ ชนิคหนึ่งไ้ประจัน	แคตตะลึง กั้นแฮ
มินิกละลือขยบิง	ยอมไ้
ปรักกะหักประวิง	ประหว้าหวั่น นั้กนอ
ขวัญเกยงกนเผอนไ้	ชวากหน้าตาขาว ฯ
๗๘ จารงคัมภทกทั้ง	ชานก ยางเฮย
กลั่นแตกแยกย้ายยก	ยาตร์เต้า
เพียงพนบดพลก	พังเพิก ลงแฮ
คล้ายคลันกรเข้า	ค่อต้งกลางแปลง ฯ
๗๙ หามเล่นเล่นบุกเข้า	โรมรอน
ตั้งตบเป็นสามคชน	ค่อต้าน
ยิงขคผลัดเปลี่ยนสลอน	วงว้ง
มคัพทล้าเนยงสท้าน	สะเทอนทองวณญ ฯ

(๑๙) หมายความว่าบิณวินเชสเตอร์

๘๐ พลหาญเมิลมัทธอง	ธราทล
เพ็ญเพียบภูมิณฑล	ทุ่งทอง
ผงคลีกระหลยบน	ธากาศ
กลุ้มกลัดภณมาคัย้อง	ยักดินแสงสุริย์ ๑
๘๑ จักรวงศ์หมูล้วน	ธางองค
เทียรทศโยธายง	ยั้งลา
ธัญญ์คามินีปลง	ปลกชีพ
ทมิฬหม่อาส์คัยหำ	หันกลึงกลางสนาม ๑
๘๒ เพียงพลพิษณนาถไท	สังกร
เจ็กสิบเจ็กสมุททจร	กลันแกลว
ธากปลิดสุริยจันทร์	ทลบาท พระนา
สัทธิ์ปฤาห์ออนแคล้ว	คลาศเของขทมาลย์ ๑
๘๓ ผิบันั้นประหนึ่งแม่	ขุนพล
จักรพรรดิจอมสากล	ผ่านเผ้า
ไกรคิทธิประทุษฐาน	แต่จิตต์ มั่นแฮ
กระษัตริย์บัตติกล้ำ	เกลอนกลึงกลางผล ๑
๘๔ ผงคลีกระหลยห้อง	ทาวหน
เมิลมัทเมทนิกล	กลัดกลุ้ม
กลบดวงสุริยมณฑล	ซอุมอัย แสงแซ
เป็นพยุพพิภคภูมิ	ทั่วทองธราชครี ๑

๘๕ พระที่นั่งเรือเหล็กกล้วน	กลไฟ
เร็วประเล่หล่มประไลย	โลกถัน
ครนครนคลนคลอนโน	อรรณพ นาพ้อ
ข้ามมหาสาครเศพน	ลคินวมอดิง ๗
๘๖ อินนิเนยสร้งทั้ง	กัณฑ์
รู้ระบอบแบบบรรพ	เกียงแก
ลมแกงสลาตัน	เยียงแบ่ง ไค้แฮ
โสโครกร่องน้ำแม่	ล่องกล้องมองเห็น ๗
๘๗ มาเป็นสหชาติเกอ	กอบขญ
เฉลิมบาทสมเด็จจุล	จักรเจ้า
ยงยั้งสิ่งสวัสดิ์สุน	ทราภาพ
มิ่งมกุฏอญเฝ้า	ภพพันพลเกษม ๗
๘๘ กุขกัฏจักรกรตเจ้า	จักรพาฬ
ประเวศชโลธรพิศาล	คว่างคว่าง
ลัทธิปริยเร็วปาน	เหิรเหาะ ไปเฮย
เฉียวฉิบพริบเนตรค่าง	ค้ำพันพงแสง ๗
๘๙ ผินนันทุจรไท	สุรียน
สว่างทวีปมณฑล	ทัวหล้า
ไซแสงส่องนภทล	ไฟโรจน์
เปล่งพระรัศมีจ้า	แจ่มพนพโยมมาน ๗

๙๐ ชลธารกระฉอกฟ้า	พุ่มพอง
อสรารมล้ำพอง	ง่าง้าง
เฝ้าเฝ้าขวานประหารปอง	พินาฏคว่าง ไปเสีย
ฝ่าแผ่นภพล่มล้าง	โลกก้องกาหลด ฯ
๙๑ พรายพรายระวายเปรี๊ยะ	ปลายตา
แวบแวบแสงวิชลตา	พรางพร้อย
ครนครนหม่นโลกา	กัมปนาท
พรางพรางฟ้างภพค้อย	เผด็จท้าวคาลนลาย ฯ
๙๒ พระมีศขเรศล้ำ	ลาวัญญ์
เศวตพระพร่องพรรณ	เพริศแพรว
คำพงค์ถนิมวรรณ	โณภาส
ปทุมหัตถ์ถวัล	กลั่นกลักกลางสมร ฯ
๙๓ สามประยูรเชื้อชาติช้าง	ฉัททันต์
เผือก่องเพิงหิรัญ	เพริศแพรว
คชลักษณ์วิไลวรรณ	โณภาส
เล่ห์ประหนึ่งช้างแก้ว	แก่นไ้จักรพาฬ ฯ
๙๔ หนึ่งมาพระทนต์พน	พงค์กษัตริย์
รูปมฤคมาศทัก	เทียบไว้
อกใหญ่สั้เท่ารัก	หางรุต เรียวแฮ
คมอทธก่งไ้	ขอบควศวรชม ฯ

๕๕ ขวัญแขวนสารสวัสดิ์ทั้ง	คิริยะ คักแฮ
คันร่มหลังอัคร	หันเห้า
ปลายหุประเทืองประ	ทูปเทอดค อยู่เฮย
ขวัญรับเงินทองเท้า	มิ่งม้าวควรสงวน ฯ
๕๖ ควรเป็นจักรพรรดิเฝ้า	ภวตา
คชรัตน์อัครพา	หนะไท้
ทวยทศโยธา	เคียรทาม
บริรักษ์ภักดี	ค้อเบองขมมัลย์ ฯ
๕๗ บันดาลชมทวยทั้ง	ฉรณ
ผดุงคนพินยัต	แค้นค้าว
กาลโดยพระขาม	บรพภพ โพนเฮย
เพิ่มโพธิสมภารท้าว	ท่านเทียรทันเห็น ฯ
๕๘ เบองบุญโกฏฐาสแต่	แทนสนอง
กาลเกิดบ่อเงินทอง	นักร้อย
เนืองเนกอนันต์ของ	บวงบาท พระนา
วันละวันกว่าร้อย	แห่งพันคณา ฯ
๕๙ ปราชินประจักษ์แท้	มหัศจรรย์
รอยเทพหกรังสรรค์	แยกให้
กอบเกิดบ่อสุวรรณ	ธรรมชาติ
สมโพธิสมภารไท้	แน่นเท้ายาแหงน ฯ

๑๐๐ บรรหารพจนพราพร้อง	วาที
โดยมนัสปริที	กล่าวไว้
ปวงปราชญ์โปรคปรานี	เชิญเปลี่ยน แปลงพ่อ
ฝึกชอบจงอย่าไค้	ช่วยมิเย้ยหยัน ฯ
๑๐๑ โดยบรรพชเอยเอย	บรรพการ
เทียรทิพยภุมมามาลย์	รณเร้า
บำบวงบาทมทียาล	ภวนาถ
แทบยคุลผู้เฝ้า	ผ่านพนัสยามินทร์ ฯ
๑๐๒ เย็นอกสัณณะทั้ง	พราหมณา
พระประยูรวงศา	ทิวทั้ง
มวณุมาคยราชภูรประชา	กรชน ชมแฮ
มีจิตตสามภักคทั้ง	คอบเอยบมมามาลย์ ฯ
๑๐๓ ข้ายาทนรนาถไท้	ธเรศครุ คัวรแฮ
โธนคโรคมัสคคิ	ผ่านเฝ้า
หม่อมเจ้าสุวรรณม	มาโนช
ทูลบาทจุลจอมเกล้า	ภพพนภูวกล ฯ
๑๐๔ จงทวยเทเวศทั้ง	จักรวาท
มาประชุมในสถาน	ถิ่นท้าว
ขอเชิญช่วยอภิบาล	บวบาท พระนา
กาลพระเกษเก้นค้าว	ภักด้วยดวงเกอน ฯ

๑๐๕ จงทรงสุระเทศเพียง

อวดาร

สรวพพิชัยพาล

แผกพ้อง

จงเจริญพระชนมาน

ยืนยค ยาวแฮ

เสวยเศวตฉัตรบ้อง

ปักเกล้าเมาลี ฯ

๑๐๖ รวมโคลงร้อยหกถ้วน

บรรจง

ทูลเกล้าบาทบงส์

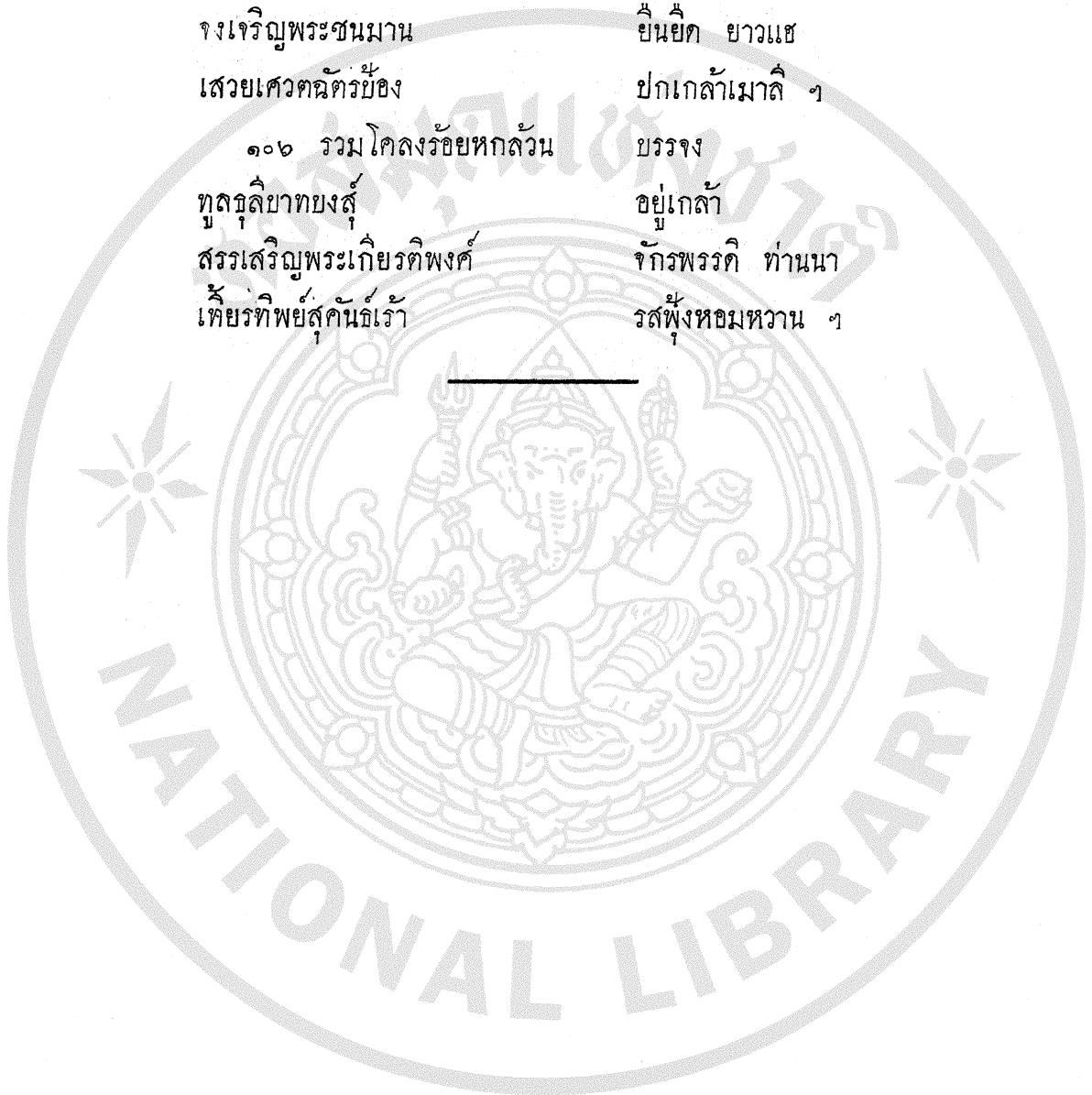
อยู่เกล้า

สรวเสริญพระเกียรติพงศ์

จักรพรรดิ ท่านนา

เคียรทิพย์สัคคนิเว

รสพมหมหวาน ฯ

“เฉพาหองวินควา” ๓๑๒ เทราชิตแห่งชาติ

สมเด็จพระเจ้าฟ้าหญิงมลินนภดารา นายเมอ พ.ศ. ๒๔๓๐

พระชันษาได้ ๓ ปี

ถิลิตของพระองค์เจ้าศุภางคยุด
 (กรมหลวงพิชิตปรีชากร)

๑ สรวมชีพข้าบาทผู้	ภักดี
กายอิทธิฤทธิ์	จวบพร้อม
เฉลิมพระเกียรติภูมิ	ศักราช
เป็นครุโลงกาพย์นิม	นอบเกล้าทูลถวาย ฯ
๑ โดยความจงรักเอย	บาทบงส์
ควรมิควรขอทรง	โปรดเกล้า
ขอเทษพระจอมพงศ์	ปกเกล้า
เหลือขาดข้อคำเค้า	ซัดซังขอพร ฯ

๑ ศรีสวัสดิ์พิชัย ไกรกรรณรุ่งเรืองยศ ปราบภูเขี้ยวร้าย
 ฆาตพระคุณแม่หล้า รำรอนเชษฐาคนเมือง เรืองบุญฤทธิ์ร่มราชบุรี
 ขาตขัณฑ์เคี้ยวชุ่น อุ่นใจมาคยประชา สบสัมาเสพยสุข สุนทรว
 ธรณีน ชำคึกกินแสงเงาเขต องค์อิศเรศรแห่งสยาม งาม
 พระองค์กลเกล้ง แร้งรังสฤษดิ์แต่ฟ้า จยแหล่งหล้าใครเทียม
 เจ้าจอมเลียมสุรราช ปราชญ์เปื่องปรีชาชาญ สดเคณสารสมบุรณ์
 พูลพระกรุณาคุณ ก่อการบุญบิเอย เฝอแม่ทานบิเอย สร้าง
 กุศลเชิดชู สำนัปถัมภก ยกบรรพตสาสนา ถาวรยัตินยง
 ดำรงตามพทโธวาท ทรงสรรพศาสตร์ชำนาญ ชาญคฤธรรมโลก
 พูลเพิ่มโภคสมบัติ ดำรงสัตย์สจวิต พจนวิจิตรรรวากย์ หลายล้ำ

พากษ์ภาษา สำเสนาเมืองอเนก มนตรีเอกอนันต์ สมบูรณ์
 สรรพสมบัติ ชนัคเมืองนิกรประชา เสพยสุขานสุขสัน พันชบ-
 วันทราย ทุกวันวายว่างเศร้า เพราะพระเดชเกลี้ยเกล้า เกลื่อนร้อน
 เป็นเชษม ๗

๑ เปรมกมลทวยราษฎร์ทั้ง กรุงสยาม
 นฤทุกข์ห่างไกลความ เกื้อครอัน
 ทวิทั้งนิคมคาม เขตเมือง นั้นแฮ
 เกรียงพระเกียรติเกริกสท้าน ทวิทั้งธรณ ๗

๑ อุดมเมืองพิศมณ เมืองเขิน ไร่ฤ
 ทั้งเลื่อนชะลอเขิน จากฟ้า
 รวยรอบรดิยาเคียน แลแล้ว
 งามยิ่งงามทุกถ้า หลากล้วนแลหลง ๗

๑ งามองค์ไทธิเบศร์เจ้า จอมสยาม ยงนา
 งามพระขัณฐ์งาม เลิศแท้
 งามขบญดขบญราม เรืองก่อน
 งามเกียรติการแล้ว ศัพทของสรรพเสวีญ ๗

๑ พระญาณปลั่งล้ำ เลอหลาย แล้วแฮ
 แฉกเช่นซากกขยาย เยี่ยง
 มโหสถสืบเชื้อสาย สัมพท
 ใส้แบบเบญญาน ทอด้วยคัสกร ๗

๑ ราชานวัตรครั้ง
ฤกษ์ขุขันกาล
ฤกษ์ต่างประเทศสถาน
พระเจ้พระเจ้แปล้

๑ คติโลกปราชญ์ใหม่แจ้ง
คติโลกแต่เดิมมา
คติธรรมพทธริยา
เจ้เหตุยถันช้อง

๑ ภาพกลอนพจนพากย์ลวน
ทรงนิพนธ์ไพเราะ
ทุกอย่างห่อนละเพา
เปนมหิศวรย์ล้ำ

๑ ธรรมศาสตร์ไสยศาสตร์ทั้ง
โลกยวัตรสภาสิต
ไทยขอมแขกอังกฤษ
สรรพศาสตร์ทั้งเช่นช้

๑ ขาวมีพระมากพัน
ทั้งจักรพรรดิราชา
มีเศวคคชโสภา
ถึงนพช้ได้

โบราณ กิติ
ใหม่แก้
ลขัยเขย อื่นเขย
ปลั่งลวนทุกกลของ ๗

กิชา ไร่ฤ
กล่าวพร้อง
นวัตรโลก ถือเขย
ช้กันนั้นฤมี ๗

แสนเสนาะ
โสตกกล้า
แต่นั้น น้ไย
โลกช้องสคคิ ๗

ราชันคิ
ก่อนก
วจนวากย์
พระแจ้งเจ้เจ้ลลิว ๗

พรรณา
อิราชให้
เผือกผ่อง
แต่ลวนทรณสาร ๗

๑ สมภารพระหากให้

ควรคิกค่านึงเป็น
เพื่อหล้าจะอยู่เย็น
จึงเทพยด้องปล่อยแก้

แลเห็น

ปลาคแท้

เพราะพระ เกษนา

คชฟ้ามาดิน ฯ

๑ ไพรินทร์กำเริบรำ

กลัษพินาศเย็บวอล
ใครคิกประทุษฐมี
ถอยพยคเกลขนแก้แล้ว

รำ

แหลกแล้ว

แต่กลัษ แกล่นนา

แมกแพเคศา ฯ

โคลง ๓ ทวีตยามาณาเขต

จอมจุลจักรพรตเจ้า

ไต่ พงพระเคชขึ้นเกล้า

โลกฉวนสตุคี่ ท่านนา ฯ

โคลง ๒ เฉกสรีวิศวิสว่างฟ้า

แจ่มสันดินสวรรค์ ฯ

ยามเมื่อส่องแสงจ้า

๑ ฤๅทีจันทรแจ่มหล้า

สว่างพันพันแสง

วันเพ็ญเด่นพองฟ้า

ทาวนา ฯ

รำย จักแจ้งทศสุภสาร เรื่องกิตติการโสกันต์^(๑) ตามลำนัญโดยยล

แจ้งยูลแต่ย่อ ต่อนุกรมแต่ละน้อย ข้อยขอเรียบเรียงความ ตามแต่ได้
รู้เห็น ไว้ออเป็นเงาเงื่อน แม้คลาตเคลอนคลาเพราะ ไปเสนาะโสศ
กลไก ขออภิรุตตะโทษ ไพรคอย่าเย็บแยมสรวล แห่งใดควรบันเดิม

(๑) คื่องารพระราชพิธีโสกันต์สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระนครานุรักษ์ กรม
ขุนมรุพงศ์สิริพัฒน์ กับสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ๓ พระองค์
ด้วยอัน เมื่อบฤณ พ.ศ. ๒๔๑๘

เชิญรอนเสริมตามชอบ ไวร้ะขอบเนานาน สุนพสธารล้นฟ้า จึ่งคำข้า
 ชันทราย จักปายเริ่มร้าง บ้างพระบาทบดินทร์ ทรงพระจินตนาตรึก
 รุกถึงพระนุชนาถ องค์เยาวราชกนิษฐา มีชนมพรรษาประมวญ
 ควรแก่โสกันต์กิจ จึ่งพิตรทรงคำวิหี ควรเริ่มรื่อก่อการ ให้มีโหฬาร
 พรวล็ก เป็นอธิกวิธี โดยศักดิ์ศรีสรีรียงค์ จึ่งทรงพินเอน เยนยบล
 บรรหาร ข้ายทมาลย์มวญมาตย์ เขากัรบราชโองการ แล้วเขียนสาร
 สั้งหมาย ราชู์ตัวทั่วถ้วน ล้วนจัดตั้งเตรียมการ ทุกพนักงานไพร่ตรว
 ทุกหมู่หมวดตกแต่ง แบ่งระยะที่ทาง วางเรียงราชวัตร ฉัตรเบญจรงค์
 ราช วากระบายบรรเจิด ทัพเพริศเพราตา เรียงรายมาตามรัยเค
 หางมยุเรศปลิวปลาย ราชสถลเสื่อลาด แต่เกยราชวังใน ไปกระทั่ง
 ปราสาท บ้างแล้วกวาดขับปู คุกคก้องอล บ้างร่อนทสร้ง ตั้งททรง
 ไกรลาส ตามผ้าผูกแขงพนัก บัณฉัตรนาเงินทอง ราชวัตรกรองลายปรุ
 นลลลลลลลลลล ล้อมทสร้งรายรอบ เบื้องกลางกอบเบญจา ไชมพิศควา
 ตามแต่ง เพดานแบ่งห้าชั้น เกรืองสูงกันรอบใน บลตรูใจตรูตา ที่ภูษา
 ไกรลาส ตามปราเบียงบน มีสระชลธิธาร ละหารห้วยตรวยตรอก
 ตามริมชอกเชิงผา รูปคชาต่างชาติ ไกรสรราชผ้นผอง กิเลนมอง
 เมียงคู้ หมู่พยัคฆ์เมินเมียง กายรเคียงกายร ผุงกีนร่ำราย ทอดกร
 กรายกุษซ้อน เหล่าโคคั่นเหล่าโค หมู่โลโตโผนเผน เล่นแก้วแล้ว
 ลำพอง สัหราชมองหมายมฤค กระทิงฉีกเข่งหน้า เลียงผาทำเผนโผน
 เหล่าสิงโตนหน้าหลอก กระอกกระแต่ไต่ไม้ สุกกรใช้ขุนคิน รูปพวก

สินรพชาติ วากระบายหลายสี ชาวเขียวมียหลายอย่าง ผ่านคำต่าง
 แดงปน หมอกมัวมลแซมทราย แดงเหลืองลายกระเลียว หลังตะขาบ
 เขียวมรกต สีสักสกลใส่าง มีหลายอย่างนานา เหล่าพฤษชาติต่างพรรณ
 เกลอหิมวันตไพรพฤษ มีอยู่ตรึงเหลือตรา ล้วนรุกขาคอกข้อ คอผล
 ผลใบเกม แซมสลบชัยซ้อน ร่มบังร้อนสุวิเศษ มีหลายเพศหลายพรรณ
 กรรณิกการเกศ มनावเทศกตัก ลางสิงสถิตไถนม แกมแก้วเกศ
 กระทั่งงา พืชอันลาหลายเลิศ ฉะบาเทศคกคยา ชาวเหลืองกราด
 ยรรยง กุติงคกแดนเขา เหลือรู้เราจ่า ทำทางทำตสอาก เพียง
 ไกรลาสเมืองขน ที่สงขลธาวา มีศิลาปูลาด คาคพินเนินน่านั่ง
 แล้วยลถึงลำธาร มีปทุมมาลัยหลากเพศ โกมทศเศวตศัตยงก์
 บั้วหลวงจงกลนี้ เฝื่อนผ่นมีหลายอย่าง สีต่างต่างครุฑา หมุ่มมัตสยา
 คล้าคล้า ว่ายแหวกน้ำฟอง คนองตนตามเหล่า มากหมู่เฝ้าหมู่ปลา
 สุกคณนานัยน์ ที่ซึ่งว่าไว้ออพิง ยังเบื่องบนไกรลาส มีปราสาทปสาณ
 เทวสถานธารักษ์ อิศรศักดิ์สิงสถิต ยลวิจิตรยรรยง ทรงชงอันภษา
 เขาสีลาอ่อนแคะ รูปสารและสีหราช อศุภผาคยยัน ผันหน้าสู่บรรพทิศ
 ยืนเยื้องบิตเบี่ยงกาย เพื่อกอຍคายธาวา พิศเปรมตาเปรมใจ มากผู้ใด
 เจริจอ เมอชนเขาไกรลาส เพียงพิศวาสหลงไหล ห่อนคึกไปชมอัน
 ชันชมชักชวนกัน ยลต่างพรรณหมู่ไม้ เพียงแต่ไกรลาสไซ้ โลก
 เพียงพิศวง สิ้นแล ฯ

โคลง ๒ ไกรแลหลงอยู่สิ้น
 ๐
 อยากได้มายล

แม้กุมารยลค้น
 บ่อยนา ฯ

๑ เข็ญยนปวสาทเจ้า

ท่างพนังการจัก

มณฑลพระแท่นรัตน

คานพิทานบนกั

๑ ม้าลายจำหลักตั้ง

พระพุทธรูปยบรัตนวง

ฝ่ายเข็ญญพระปฤษฎางค์

ทั้งพระเจ็ญไช

๑ ส่องข้างพระห้ามญาติ

หลังพระเจ็ญมา

สังเขปยักปลา

หน้าพระเข็ญของชาวหัน

๑ ม้าสองรองถักตั้ง

ห้าแผ่นดินเรียงไป

เข็ญของชาวพระแท่นใน

เช็ญพระลัญจกรกัน

๑ รูปสุนทรเทวราชไท

เช็ญพระชวรค์ยรรยง

อิกฮารพระกรทรง

สามพระแสงเทพท้าย

จักรพรรดิ

แต่งตั้ง

สถิตทิศ ออกเขย

รอยเข็ญมั่วบาย ๗

ทรงกลาง

ท่านไว

พุทธรัตน นันดา

หม่อมมั่วรอง ๗

ซ้ายขวา

แตงนั้น

ฉุโมกช เรียงแซ

พระแก้วเรือนทอง ๗

พระไชย ท่านนา

แถบนั้น

สถิตเทพ คาแซ

อยู่ถักกนิธ ๗

อิกองค์ หนึ่งดา

ฝ่ายซ้าย

สถิตศักดิ์ สองนา

เท็ญเข็ญออก ๗

๑ หลังอมรเทวราชัน	เวียงมา
ฉลองพระองค์พระชฎา	กลีบไว้
อีกลึงพระมาลา	เพชรรัตน
หีบเครื่องสงครามไฉ	ห่อผ้าแดงแกง ฯ
๑ หีบสังข์หลังเทพท้าว	อีกองค์ หนึ่งเขย
แลพระพิไชยมง	กฎแก้ว
หนึ่งฉลองพระองค์ทรง	ลี้คัก
ทั้งพระมาลาแพรว	เบียงเบองนามกร ฯ
๑ แลเศียรสามเศียรล้น	มहिมา
นามอักษินวาทา	นภาพัน
ประลัยวาทเตศา	ปราบโลก ลาญเขย
พรหมาสตรเรืองฤทธิ์ลน	เล่ห์เพียงศรรม ฯ
๑ พระแสงศรเพชรแล	ทางสาร เควตฤ
แสงกายใจเพชรหาญ	ฤทธิ์ราว
พระแสงยบขุนชาญ	ไชยยศ
เนาวโลหะห้าว	อีกทั้งทรงเดิม ฯ
๑ แสงขันนพรัตน์แล	จามรี
แสงจักรขรรค์ไชยศรี	แก้วนกล้ำ
พระแสงยบขนิ	นามเวียต หนึ่งเขย
แสงดาบคายค่ายร่า	ผูกเกลี้ยงอีกองค์ ฯ

๑ อังกุสกะให้ล่ลวัน

อังกุสพลพายบง

พระแสงสินาคทรง

ปวงสถิตบันไคแก้ว

๑ ไ้เบองริมท่อนน่านัน

พระสุพรรณบัฏบรรจง

อิกเครื่องพิไชยสง

ซ้ายแลขวาทั่วทั้ง

บรรจง

ยศแผ้ว

ข้ามฝั่ง ไส่คองแซ

อยู่เบองประจิม ๗

ควรรคง

แต่งตั้ง

ความสถิต เสถียรแฮ

สเบองเวียงวาช ๗

๗๖ ยังหลากหลายเหลือเล่า เหล่าพระเฝ้าหลายพรรณ พระเฝ้า

ขัญญกษัตริย์ ชันหยกรัตนเรืองรอง ปักเทียนทองตรงกลาง มีด้วย

วางรายรอบ ครอบพระกริ่งเทวปฐุ เบญจคัพภวิจิตรนพเก้า พระเฝ้า

ปทุมถันตรี พระเฝ้าศิลาสอง รองถักเฝ้าไกรลาส เนาวเคราะห์

ทาศเทวรูป เฝ้าหยากรูปรวมเสร็จ ถ้วนสิบเจ็ดพระเฝ้า เข้าพิธีมณฑล

ถาวรของชลสงพระพักตร์ ล้วนมาคณลกษยา ทวงพระชันสาบรรจง

ลงพานสุวรรณวิจิตร ไสภณพิศเพริศพริ้ง เลิศล้วนสิ่งมงคล เส้า

มณฑลสั้ให้ ให้ผู้กรรกริมสาม อิกหนึ่งนามเควตฉัตร สำหรับ

รัตนคชาธาร เสร็จรอนราญรณยุดิ อิงกระบิขฝ่ายขวา อิงครุฑ

พ้าหเบองเฉวียง เรียงรายจ้าวทวนคาย โล่หิบนคายชดชอก ยอกหนึ่ง

บนขนาดใหญ่ เฝ้ากระให้ล่เงินงาม เรียงรายตามชั้นล่าง หว่างหลัง

แท่นมณฑล มีเศ้าชลสระคา สระยมนาเกตุแก้ว สรรพสิ่งล้วน
เพริศแพร้ว พรั่งพร้อมเพริ่งการ ฯ

โคลง ๒ ไ้ระสถานทักษิณไ้ พระนิรันตรายไ้
สถิตตั้งตรงกลาง แลนา ฯ

๑ ไ้ระชัยวางเทพไ้ นามสยามเทวราชไ้
คู่บ้านเมืองวัง ฯ

โคลง ๓ พระมหาสังข์ทักษิณาวั ประคิรคั่นนพเก้า
เทวรูปอีกพระเศ้า มาคั้งรวมกัน ฯ

๑ คิยถึงวันแรกคั้ง พิธิ
ปวงอมจันทร ทิวหน้า
ต่างคนอำอินทริย์ โสภาค
จรลู่วังเจ้าหล้า พรั่งพร้อมเตรียมการ ฯ

๑ พนักงานไครต่างเกอ ตามงาร ตนเอย
พร้อมเสร็จคั้งโองการ ขึ้นหล้า
พลเรือนเหล่าทหาร เกณฑ์แท้
ต่างแต่งกายเตรียมถ้า จักคั้งตามขบวร ฯ

๑ ฝูงชนชวนพวงพ้อง ลีลา
หลายล้าสศคณนา นัยอ้าง
รายนั่งแน่นรัทยา ยึดเยียด กันแฮ
สองฟากหาว่าง้าง หันนัยอุภามี ฯ

๑ ขางเหล่าสวหมวกเสื่อ

นุ่งม้วนนุ่งทวนลาย

แก้หนุ่มแก้หญิงชาย

นัยหมื่นนัยพันร้อย

๑ พอแสงสุริยคล้อย

พลแห่พร้องเพรียกกัน

สาววกเร่งจกสรรค์

เหล่าพวกพิณพาทย์มอญ

๑ ขบวรแรกทหนึ่งน

ไท่ถักเทีถักชวาน

แตรฝรั่งจกवालชาน

สวหมวกสีดำเสื่อ

๑ ถัดถึงขอพิเชื้อเสื่อ

ทองบักลายแขนจรวก

สายสพายมาศสกล

ถ่อกระบทำสู้

๑ ทหารแถวใหญ่เท้า

หลายคืบแต่งกายา

คนธงเทีชงควา

กลองแขกสชงสชกเสื่อ

กรีกกราย

พรางพร้อย

เนืองแน่น

นั่งตักคาคอย ๆ

สายันท์

กีกก้อง

ตามท

เอิกอชวรลง ๆ

นายทหาร พลองแซ

เงือกเงือ

แข่งแซ

แจ่มจ้าแดงฉิน ๆ

เต็มยศ

ศอกคู่

สวหมวก ภูแซ

เค็กเทียมคำแหง ๆ

ต่อมา อิกเฮย

อะเคอ

สารเควค

เพริศพร้อยพรายแสง ๆ

๑ ถัดถึงหม่อมมหาดเล็ก

สวมพอกนุ่งผ้าลาย

สารวัตรครบสนาย

สองฟากเคียวเรียบเรียบ

๑ ถัดมาเหล่าเด็กกล้วน

เป็นเพศจันทรวรทล

มลายูเยี่ยงแต่งสกลน

แขกเทศไทยน้อยน้อย

๑ หว่างกลางแถวเด็กนั้น

เคียวคือเป็นระยะ

ไปปนไปคลุกกละ

จำเข้าจอยจอย

๑ แถวชนแถวฝรั่งก็

แถวต่อแถวประสาร

เสียงสังข์เขารับขาน

เสียงพิณกลึงก็

๑ ต่อไปถึงฉัตรขึ้น

สามคู่เรียงรายกาง

พระแสงหว่างเครื่องกลาง

บังแทรกฉัตรเจ็ดชั้น

ครุยกราย

อย่างเกี้ยว

กำกับ

ลั่นนัฏมา ๑

แต่งตน ต่างเฉย

ดัดดัด

เห็นขลุ่ย กรวยแซ

น้องวิวรายเรียง ๑

กลองชนะ

เรียบร้อย

เลอะเลือน กันแซ

จอจอยใจ ๑

กังวาล

แซ่ซ้อง

เสียงต่อ กันนา

เกรนหล้าแหล่งไหว ๑

เบญจรงค์

ก่งกัน

ถ้วนลี ของค้อย

เชิดเท้าต่อมา ๑

๑ นอกเครื่องโหรชั้เข้า	เปลือยสาร
พราหมณ์เข้าสังข์เสียงขาน	แซ่ซ้อง
บัณฑิตวักพาทักงวาล	แสนเสนาะ
เสียงเข้าเสียงตัก้อง	กักตัวแค้นเวียง ฯ
๑ นางเชิญมยุรฉัตรเข้า	ต่อมา อีกแซ
เหมหิรัญยฆา	ค้ำข้าง
ห่มตาดแต่งกายา	กัก้อง
เพราเพริศบรรเจิดผ้า	พิศเพียนอัสสร ฯ
๑ ถีบถึงยานมาศไท่	อนชา ทานนา
ผลุลักเพราตา	มาศพร้อย
หลวงพระอีกพระยา	เคียว เคียงแซ
สวมสอกล้ออย่างน้อย	นอกนนครยทอง ฯ
๑ บังสุรย์พระกลดกั้ง	บังแสง สุรย์ไชย
บังแทรกแทรกแซมแซง	เสียดข้าง
อินทร์พรหมห่มเสอแดง	เขี้ยวคู่ กันแซ
พิศโยกโยกพิศคว้าง	ต่อท้ายถัดมา ฯ
๑ เชิญพระแสงเชิญเครื่องถ้ว	อัยฐานค์
ไธ้อำอรสำอาน	เรียวร้อย
งามเงอนอนงค่นาง	สรวงภพ เทียบฤ
นางพิชเชิญพิชน้อย	ต่อท้ายเวียงมา ฯ

๑ ขบวรหนึ่งสองเปรียบอ้าง กลกัน แลแฮ
 พ้องทุกอย่างทุกพรรณ ทั้งดี
 แผกข้างแต่สำคัญ บางสิ่ง
 เบื่อน่าต่อไปนี้ จักแจ้งขบวรหลัง ฯ

๑ เครื่องสูงเจ็ดคู่ขึ้น เบื้องจากค์ สองแฮ
 บังแทรกคี่หนึ่งวาง ท่อนท้าย
 นางสระสลีบนาง เกร็มนอง มานา
 ล้วนเลิศลอคคล้าย หยากฟ้ามาริน ฯ

๑ นางสระหมู่เล็กล้วน ตรูณี
 ผีพักตร์ผดผ่องฉวี หมกคล้า
 พิศรุปลเฉกกันรี ไสภาคย์ พร้อมแฮ
 แลพิลาสเลิศล้ำ โลกถ้วนฤาชา ฯ

๑ สระไขลอนข้าหลวงหลาย ล้วนแต่งกายไฉฉวค ประกวดกัน
 ทุกกรม แต่งควรรชมแซมซ้อย นวนางก้อยสอดประวิตร ประกิต
 ประกอยกายตน เติรบปนเป็นตอน อิกอัครผูกเครื่อง เนืองมหาค
 เล็กหลาย มีมุลนายกำกัย หลายสียตย์หลายตอน จรเป็นเหล่าเป็น
 หมู่ ม้าทรงคหนึ่งชั้น กันเกร็มนกรมกรม ผ่องชนชมพระยศ หมก
 ทุกคนทุกผู้ รั้พระเกียรติกำจาย ขยายพระเดชกำจร ครั้นหมกตอน
 หม่อมมหาค เหล่าทหารผาดผั่นผาย หลายล้ำสุคคณนา ตามกระบวร
 คลาไต่เต้า เลี้ยงสเทอนผเท้า เลกหล้าแหล่งไหว เจียวแฮ ฯ

๑ พลไกรเทียมเทพเจ้า วัชรวิศ
 ไต้ประสยคือขวัญ เนตรแท้
 งามสิ้นทุกสิ่งอัน ลอยเนตร
 เสียเงาเล่าเสียงภาแล ศัพท์ซึ่งสรรเสริญ ฯ

๑๒ พอกระบวรเคียรคาลาคลา ผ่องทวยวามจรทั้งมวญ ชวนพวก
 พรวกเพอนพ้อง ชรั้งกันมาคูกา ทหน้าลานหลายเหล่า ขลุ่ยไผ่
 กัณณ เป็นมหันต์มหัพรา ขาลกมลแซมชน หนกมลเหตุหรรษ์
 หลากหลายพรรณหลายเพศ ล้าแขกเทศคาศา ล้าแขกชวามากมวญ
 ล้าพวกญวนแลสลอน ล้าพวกมอญแลสะลั่ง ล้าพวกฝรั่งหลายพรรค
 อเมริกันยอศุเกศ หลายล้าเพศภาษา วิลันดาเคนมาร์ค ยากจะชด้อย
 ไซ้แต่ร้อยแต่พัน อนันต์นับแสนหมื่น ทนระตะคาศา บ้างอำมาตย์
 ตามเพศ พิเศษสรรพแต่งคน แต่ละคนคนไซ้ทราชม พิศงามกุสว
 พิศทวยครุฑ ชันหน้าผาสกรมย์ ชวนกันชมงามการ แสนสำราญทุกผู้
 คนใดใครจักรู้ เกียจคร้านถาม ฯ

โคลง ๒ ต่างยินดีชื่นช้อย แสนสนกไชน้อย
 ๑ ทัวหน้าเบิกบาน ฯ

๑ เหล่านักการเคียรของเล่น ระเบงระบำรำเต้น
 เอิกออลเวง ฯ

๑ เสียงกรนเคียรกักก้อง ระนาดพิณพาทย์ฆ้อง
 แซ่ซ้องเสียงประโคม ฯ

๑ ผ่งชนโสมนัสน้ำ
ชวนชักชีชมงาร
แสนสนุกสำราญ
สขนิกรรัฐ

๑ ป่างบรมไทธิดาเจ้า
สถิตพระมนเทียรชวา
อาภรณ์พิโมกษ์ปรา
งามจิตรมาศแก้ว

๑ ทรงคอรยับหัตถ์ไท้
พร้อมหมู่มุขมาตยา
พระเผยพจนปรา
ป่องอมจันฉบเกล้า

๑ พอกระบวรมาเกือบไกล
เลียงอุโฆษแตรสังข์
เรียงเรียงเทียบขบวรยัง
ยานมาศเทียมเกยช้อง

๑ ป่างองค์นุชนาถเจ้า
ยอหัตถ์อัญชลีทูล
จึงขับคันทริศรีย
ชนสถิตเกยวตณเฝ้า

โขนาน
ท้าวผู้
ฤทธิม ใจนา
เกียรติท้าวสามไท ฯ

จอมธรา ทลแฮ
เพริศแพรว
สาทล่อ นามฤ
พรางพร้อยพรายฉาย ฯ

อนชา ทานนา
กลากเฝ้า
ไสกิจ ราชฤ
คอบถ้อยทูลสนอง ฯ

ทวารวัง
กักกอง
สนามน้ำ ฉานแฮ
ออกออกกาฬ ฯ

จอมประยูร
เทิดเกล้า
ทรงวัย กวแฮ
ท่านทั้งสามองค์ ฯ

ทำย ส่วนหมื่นจงเฝ้ากระ เมาะคำรบสามครา ทุกขบรรดา
 น้อมเกล้า จิงอเวศร์เจ้าจรดล ยังเขยอนปราสาท องค์ขนาดทั้งสาม
 สถิตตามตำแหน่ง เขาคกแต่งไว้รับ คับนั้นท่านทวยสงฆ์ สามสิบองค์
 ครอบถ้วน ล้วนทรงศีลสิกขา สวดคาถาพุทธปริต สำเร็จกิจสงฆ์เสร็จ
 จิงสมเด็จบรมนาถ พระบาทเสด็จลี้ลา จากมณฑิรารัตนราช ลีลาลาส
 ยังเกย เผยกระบวรให้คล้าย ผายกระบวรให้คล้าย เสร็จส่งราชธิดา
 พระลิลาลับหลัง คืบเข้าวังเวียงราช หม่อมอำมาตย์ทวยราชภูร ต่าง
 คนจรผู้สดาน ถ้วนไครวราพิธิ มีการกลกล่าวแล้ว ไปคล้ายแคล้ว
 อย่างชี พออรณรงษ์ จักได้ไสกันต์ แลนา ฯ

๑ คับถึงวันฤกษ์ได้

สรวงสร้างแสงสุริยณ

เสนามาตย์มขมน

ทั้งกระบวรถ้วนหน้า

๑ ยักไทธรณิศเจ้า

ทรงทวยมนตรไครยม

เสร็จทรงเครื่องงามเทียม

เสด็จออกอำมาตย์น้อม

๑ ทรงส่งอนชานาให้

เพรารัตนประภิกษาญาน

แตรสังข์แข่งบรรสาน

คล้ายกระบวรคล้ายแคล้ว

มงคล วารเฮย

สว่างหล้า

ครุฑวร ตรียมแฮ

พริ้งพร้อมเพรียงการ ฯ

จอมเสียม ภูพแฮ

พริ้งพร้อม

เทียบคำ เมืองฤา

นอบเกล้าเกลื่อนสนาม ฯ

ทรงยาน มาศเฮย

ก้องแก้ว

แสนเสนาะ

คล้ายคล้ายคลาพล ฯ

๑ บัณฑิตกล่อมราชไท้

รับหัดถ้องค่อนชา

ล้ำขบวนขีรสา

เสกีส้มณเฑียรแพรว

๑ บัณฑิตสามอนชไท้

ยังที่นั่งปรามณ

ภยิตวิจิตรลี

แย่งเกศสามภาคแล้ว

๑ ถากสรงพระพักตร์ถ้วน

ครอบมาศพรอยพรายตา

กันไครครำเลขา

กรรวบเงินทองทั้ง

๑ พอลดศุภฤกษ์ไท้

พระบาทบรมราชา

ทรงสังข์หลังฉาร

พระอนชเพื่อให้

๑ เลี้ยงสังข์ขนิมเทาวชิ

สงฆ์สวคพทมนคชวย

เพื่อเจริญวิญญูผล

พระหลังวาริแล้ว

สู่ปราสาทเขย

ท่านแล้ว

สามกาย แล้วเฮ

เพริศอ้างอมรเมือง ฯ

จวล

นพแพรว

เศวตเปลี่ยน ทรงเฮ

ผูกห้อยแหวนทรง ฯ

ลงยา ยยับเฮย

แต่งตั้ง

ลายกนก

นากแก้วก่องศรี ฯ

เวลา

จิราชไท้

เหนือเกศ

สวสติกิแผ้วพุลเกษม ฯ

ชิงอล

ชเยศแผ้ว

พุลสวสติกิ

ท่านเขื่อนไองการ ฯ

๑ แก้วไท่สองนางเจ้า

เชิญช่วยปลงเฌอ
 ฝั่งสองพระองค์ทรง
 ปลงเกศสามน้องไท่

๑ ครั้นเสร็จสามเสด็จเข้า
 เปลี่ยนเครื่องรัตนอำไพ
 ฝั่งสามอสูไร
 ไล่ลูบวรรณผดแล้ว

๑ สี่ทราซโคคซทั้ง
 สี่รูปโรยธาวา
 หนาวกระทกกายา
 สรงเสร็จจรเคล็ดอนคัลย

๑ พราหมณ์พฤมาเข้าสั่งให้ ฝั่งเลียงพาทยเภา ฝั่งเลียงเข้าสั่งคัง
 ฌ้องไชยฌ้องวงฆาน ประสานเลียงนฤนาท พระบาทไท่หลังชล
 เหนือสถณภักนิษฐานาก แล้วพระบาทสั่งให้ ไท่ท่านบรมวงศ์ ทรงรค
 เปนอันกับ ถัดถึงพราหมณ์พฤมาจารย์ ตามโบราณราชประเพณี สรง
 วารแล้วเสร็จ สามเสด็จขึ้นหลัง ฌันฌันฌันทิวรัตน ผลิตเครื่องเปลือง
 เปลี่ยนทรง ผลิตขององค์ครุฑพราภพริศ มงคิลเทิดทิดเกล้า สามนาง
 เจ้าแต่งสถณ พิศไสถณเพราเพริศ เลิศลักษณวิไลยทรง ใครใคร่
 ขงขมิไชอ เรือแสงสุวรรณรัตน กระจักกระจำพ่วงพร้อย งามยิ่งงาม
 ใช้น้อย แนน้อยงามเจริญ ฯ

บรมวงศ์

นชไท่

รับสั่ง ท่านนา

ตั้งเบี่ยงบรรหาร (๒) ฯ

คินใน ฉากแซ

เสร็จแล้ว

ลาสไสว สรงเชย

ผ่องพันมลิน ฯ

อาชา

พราพร้อย

ยลสัน สยงเฮย

คลาศชนเบญา ฯ

(๒) ครั้นนั้นพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ทรงทัก

พระชันษายังไม่ถึง ๓๐ ยังไม่

โคลง ๒ พิศัยังเพลินเพริศแท้
เลิศทั้งคติไ

๑ เสรีเสกทั้งไคลคลาศแท้
สัทธมเบองบรรหาร

๑ นฤบาลคำรัสให้
ถวายเป็นพิภพวิมล
สงฆ์อวยชัยมงคล
พระผ่องหฤทัยแล้ว

๑ บัณฑิตถวญนาถอน
แก้ขัดยถามารสาม
จงเปลื้องเครื่องอลังการ
สามสัคขับริวารช้อง

๑ สามองค์ทรงเครื่องตน
สอกลสนับเพลาพราย
ภูษิตพิจิตรลาย
รายรอบบริวารอัย

๑ เขกองค์ทรงม่วงพน
ลายครุฑขบนาคา
เขกองค์พิศตรวษา
ลวยกนกถายพลว

แลไทนงามนั้นแล
ขารนี้ ๑

สู่ภายนอกเพิมเฝ้า
ท่านนา ๑

สามองค์
ทั่วแล้ว

คลแก้ พระนา
หลั่งน้ำแผ่ผล ๑

โองการ
นาถนอ
ทรงเปลี่ยน เทอญพ่อ
หัดถนเคียมคัล ๑

พรณวราย
พ่วงพรอัย
ทวยเทพ นมเอย
กรอช้นเชิงชาย ๑

เพราตา
คายหัว
สี่เสก
ก่งก้านแกมกัน ๑

๑ นลขององค์โยยระบับพร้อย

พรายฉาย

พนม่วงเขี้ยวเหลืองลาย

แย่งก้าน

ชายแครงวิเชียรชาย

ไหวก่อง แก้วเอย

งามร่งงามสคร้าน

ครันฟ้ากินชม ๗

๑ กรองสอสังเพริศ

พาหุทิศ

อำมรงค์รุ่งเรืองจรลี

ร่วงรุ่ง

กรองเชิงมณียุค

ทำมราช

เกวียนพระเกยรคเฟืองพัง

เกริกหล้าฤาษร ๗

๑ สวมทรงมงกุฎแก้ว

ขวร

กรรเจียกกระจิงจว

ก่องแก้ว

ครยเครื่องขลังกรรม

คำคู่ เมืองเขย

สามเส้าทรงเครื่องแล้ว

คลาศชนเกยไชย ๗

๑ ครอบคัทธิราชเจ้า

จอมพงศ์

ทรงส่งสามพระองค์

นาถน้อง

คล้ายเคลอนขบวรคง

คินส์ วังเอย

ล้านกรแซ่ซ้อง

เอิกอของอล ๗

๑ พอสรีนแสงส่าย ซ้ายซ้ายสามนาฬิกา พลแต่มาพร้อมพรัง

นั่งแน่นเนืองเต็มผล คุระคะคาตาส คุกแต่งอาคมตามกระทรวง ชน

หมนหลวงพระพระยา แต่งคนมาเข้าขบวร เวลาควรคล้อยย้าย ผาย

สามองค์อนชา ทรงภษนาภรณ์เสร็จ จึงสมเด็จบรมนาถ พระบาทเสด็จ

ยังเกย เฝยกระบวรอยุธยาคร แลสรวพราศสรวพรัง แห่หน้าคัง

เหลือนับ แห่หลังคัณฑ์เหลือนาค คุกาคายโคยวิถิ ตั้งคนตรัยทาง
วางหว่างช่องราชวัตร เป็นชนิดเฌองมรรคา พวกระบวรคลาถึงประทับ
พระทรงรัชนีสูงนาค ชันปราสาทบรร ทวยราษฎรเหลือนหลาย คลาย
กันมาคูการ งารมทรศพลมโกลช คัวยมาโนชเปรมปรา ทินทรรษาห่อน
เครว้า ชมพระบารมีเจ้า แผ่นหล้าแหล่งไผท ฯ

๑ การในเวียงราชัน	นานา
บางแห่งเลียงเฮฮา	ครันครัน
บงไทนกัคนาคา	ใจเฟ่ง อยู่แฮ
สยนิกรสรวทิน	เบียดเบียดปานกัน ฯ
๑ แทงวิสัยสองเงอท่า	ทักแทง
เรงค่อเรงเร็งแรง	เร้าเร้า
แทงพลาตฟาคดาวเพลง	พลัดไพล่ หนีเอย
วัดเหวียงเพลียงท่าเว้า	วุ่นไข่งฮาคัน ฯ
๑ เมียผัวกะฮั้วไล่	แทงควาย
ควายขวิคร้องเวยวาย	วิ่งแท้
ผัวจ้องหอกงหมาย	เมียฉก
ควายไล่ไล่เต็มแปล้	วิ่งเข้าพันคน ฯ
๑ ไม้สูงชันยอกไม้	เวฟ
หัวทกยกบาทชู	เซิกฟ้า
ไต่ลวดกลอชบ่วงกุ	ใจหวน ไหวแฮ
นชนคายคายคัชนฮ้า	โอยชูเน้นเห็นยวโยน ฯ

ภาพ

1 2
10909

หลายแบบ

๒ ๒ ๓
ถนนของกลองตึง ๗

๕๐
ทรว

ทำของ

๔๘ ๕๕
 ๒๖๖๓๔๑๓ ๒๖๖๓๔๑๓

สถบสนทงมวณ ๖

การเล่นเช่่นควาวน^๕

ภาคลขคแหล่งหล้า

ชุมชนประชา

វិធីដោះ

สามท่าน

เบิกแหว่นเวียนเทียน ๗

เพรียงกัน

๑ ๔
แนบฝา

ควนโบก

คึกขำทางไสย ๑

กรรมนยช ไชราณเค้า

๑ ครั้นเสร็จพระเสด็จเยี่ยง ไคลคลา
 เจิมพัศตร์สามกนิษฐา ท่านแล้ว
 จึงไปรคประทานนา อเนกเครื่อง ยศแซ
 กาหิบล้วนทองแพรว เพริศพร้อมของขวัญ ฯ

๑ ครั้นสำเร็จแล้วไซ้ ให้ท่านบรมวงศ์ ทรงเจิมเป็นอันกับ
 กับพวหมณพดุม่า ทั้งเสนาบดี เสร็จเสด็จลิลาสเต้า สามอนชาเจ้า
 คินหลัง ยังอาภรณ์พิโมกษ์ปราสาท พระบาทถั่งคินครไล หมู่ขบวร
 ไคลคลาคแล้ว เสร็จการสมโภชแล้ว ทูลลาสาธุการ ฯ

๑ เสร็จงานเสร็จสิ้นเรื่อง ไสกันต์
 ควรคิกสิ่งสำคัญ อย่างซี้
 เหตุทรงพระคุณอัน ใหญ่ยิ่ง แล้วแซ
 เสนอยบลดแดนนี้ หากให้เห็นคุณ ฯ

๑ ซึ่งทรงรังสฤษดิ์เกอ ก่อการ น้อย
 หวังพระเกียรติเกริกน่าน เน้นซ้ำ
 เกลิงยศชั่วอวดน่าน โลกสศ สุนัขแซ
 สุนัขโลกสันดินฟ้า เกียรติไต่ไต่สุนัข ฯ

๑ พระทรงทำนุเกอ พระวงศ์
 ถ้วนทั่วทุกทุกองค์ โอยอ้อม
 เพราทรงพระประสงค์ กลดทั้ง นนา
 สามัคคีพร้อมพร้อม อาก่อเกิดผล ฯ

คหคณฯ ฝรั่ง

พ.ศ. ๒๕๐๑

๒๔๕.๙/๑๐๘๔

๒๔๔๗๐๘

๔๘

๑ ไทโคโนโลกัส

ไปร่วมหฤทัย
หอนมสิ่งสขสวัสดิ์
เสนอแต่ทุกขภัยพ้อง

๑ ทั้งหลายได้พร้อม

ยอมเกิดสิ่งสขสวัสดิ์
กอบกิจสิ่งใดมี
เจริญสุขสมขัตติ

๑ เหตุนี้จึงท่านขอ

หอนชาดสามัคคีราน
ถนอมเลี้ยงอนุชน
เสนอพระคุณอะคร้าว

๑ องค์อนชท่านมากล้น

หอนจะรุกรานสลาย
เสวยสุขสขสยาย
ทุกทุกองคชนชัย

๑ องค์โคไนจิตตัง

พระกัปปนัยคชน
องค์โคพระทัยณ
พระกัปปรายปรัมไว

สยสัค

ขุนช้อง

เกิดแต่ เชนา

ไปพันอันตราย ๗

สามัคคี

ทั่วหน้า

แต่ลู่ ล่วงเฮย

ไปพันอันตราย ๗

เอภาว

วิวิธ

ปิยบุตร ท่านนา

ทุกผู้สรรเสริญ ๗

เหลือหลาย

สักน้อย

บานเบิก ใจนา

ชีวิตใช้สัคสมาน ๗

คอกคณ ญเฮย

เพิ่มให้

จากร่วม รักนา

เพอควัยสังสน ๗

๗

ก. ๓๕๕๕

๑ ใครที่พระแต่งตั้ง ตามคุณ คนเอย
 ใครโทศพระอุทหนน ทุกผู้
 ใครพลาคพระการุญ ออมอก
 ใครเปรื่องเรืองรอรู พระเลียงบำรุง ฯ
 ๑ ใครชำนาญชาญเชี่ยวชาญ การใด
 ทรงชอบทรงใช้ใน กิจนั้น
 ทุกองค์มีใคร คร้านบึก เบื่อนนา
 สวามีภักดีหมกหมั่น ทัวถ้วนทุกไท ฯ
 ๑ ทุกท่อนจะเวศร้าง แรมวัง
 พระท่อนจะชิงชิง นาน้อง
 ทุกท่อนจะจงหวัง จิตต์แฝก พระนา
 พระท่อนจะผิตพ้อง เพอพร้อมสามัคคี ฯ
 ๑ ทุกวันพร้อมพร้งเฝ้า นฤบค
 พระก็พร้องพาที ทุกครั้ง
 ทุกวันท่อนจะมี สิ่งทักซ์ เลยนา
 พระไปรตปรานทั่วทั้ง ทุกหน้าเกิตเขยม ฯ
 ๑ ยามเสด็จประพาสค้ำว แคนใด
 ทุกท่านตามเสด็จไป พร้งพร้อม
 พระเสวยสิ่งใดใด ทุกท่าน เหมือนแฮ
 คิตพระคุณควรรน้อม รัยไว้ในเคียร ฯ

๑๐ ขคคักก็สมบัตทั้ง

ทรงโปรดพระราชทาน

สรรพสิ่งศฤงคาร

ควรพระคุณค่า

๑๑ เชื้อเครือของเครือเครืออื่น

นบยาททุกคค

ท่านทรงพระปรานี

ผ่องพักตร์ผ่องใจแล้ว

๑๒ ลางประมาณพลาคผิตพลั้ง

ลางไปรู้ชอบผิต

พระสอนทูลสอนศิษย์

การซึ่งทรงท่ง

๑๓ แม่ผิตครองหน่งไท

สองคาบยังประทาน

ยังบหลายกลีบสำมาญ

จึงพระลงทักทำให้

๑๔ ไปมีอาฆาฏซั

พระราชหฤทัยเย็น

ขึ้นตรัราชธรรมเป็น

อนเนกพระคุณล้ำ

บริวาร

ทั่วหน้า

มูลมั่ง คั่งเฮย

พรำน้ำเย็นสกลธ์ ๗

โคม

ทรายแล้ว

เผด็จปลก เชื้อแฮ

ผ่องพันภัยเบี่ยน ๗

ราชกิจ

อย่างก็

ฤทัก ทาญเลย

เพื่อด้วยกรุณา ๗

โปรดปราณ

โทษไว้

สามสี่ คาบเฮย

หลายแล้วคนผดุง ๗

คมเชื้อ

ย้งนำ

นิตยท่าน ถือแฮ

เปรียบด้วยอันใด ๗

๑ เสนาพฤตมามาตย์พร้อม พราหมณ์
ทรงโปรกทรงปรานี ทัวหน้า
ยศศักดิ์ทวีปยมูลมี มั่งทัว ขุนแฮ
สยนิกรทัวหล้า ชื่อนเกล้าถวายพร ฯ

เมือง ทรงผดุงนครแคว้น เสด็จจ้าย
โดยรอบขอบเขตใน แว่นแคว้น
ทวยราษฎร์ทุกชนักษัย เสพัสสข เสมอแฮ
เชิญขากล้าเคญเค้น ชุมนันนันทา ฯ

๑ นกขิงปล้นวังฉ้อ กระบัต
ไต่เกิดท่านกำจัต ไข่เข้า
ท้องถนนทัวจังหวัด ปลิศมอบ แหนแฮ
เข้าคำไปมาค้ำ ขาคชอินตราย ฯ

๑ เวียงรอบขอบเขตข้อม ประทุ
แปลงเปลี่ยนส้อมแปลงดู แนนแท้
ไข่เยงย่นริปู จักอก อาจเฮย
เฉกโชกเซาวงแม่น แม่นแท้เทียมกัน ฯ

๑ ถนนใหญ่รายรอบไว้ ริมเวียง
แถวตักตงรายเรียง ทานสร้าง
สองข้างขอบถนนเคียง เคียงต่อ กันแฮ
อาจอวกอาจออกอ้าง อาจลัษณียน ฯ

๐ พระทรงพิริยพัน	ประมาณ
ทรงกอบกิจการาร	ไยเว้น
เผด็จซ้อนเชื้ญยาน	ใจโลก
ตั้งนรายนไผ่เพ้น	พอกเลี่ยนเค็กแสงลง ฯ
๐ ท่านทรงรังสฤษดิ์เกอ	ก่อการ วังเอย
รายรอบโรงทหาร	แวกห้อม
มิวเขียมพิศาลสถาน	มวญสิ่ง สติคแซ
ของเก่าของใหม่พร้อม	เพื่อให้ชื่นชม ฯ
๐ ชั้นในนิเวศน์เจ้า	จอมสกล
หินลาคตาษณน	ทิวพน
เกริมชมณฑล	ทันเทียบ กันนา
รายรุ่นรุกขรินชน	ร่วมวันแรงสุรบ ฯ
๐ มนเทียรไท้สถิตห้า	ควรคง
ล้วนเลิศละองค์ละองค์	เอี่ยมอ้าง
แลไหนวิสัยขง	ฤาเขย บงนา
ทรงเชกทรงสรรค์สร้าง	สืบหล้าถาวร ฯ
๐ พระทรงกอบกิจกู้	การหลาย
เหลือกกล่าวเกลากลอนขยาย	ถึถอย
แต่ย่อยกยรรขยาย	ฤาพิส คารเขย
อธิเรกพระคุณร้อย	เท่าอ้างออกความ ฯ

๑ ร่วมเกศคุ้มครอบเกล้า	ชาวใน นิเวศน์ฤา
นฤททชั้นฤทัยภย	ไข่พ้อง
สุขชีพทั่วเย็นใจ	เข้าคำ
เอกพระกมลასันย้อง	ปกเลี้ยงโลกา ฯ
คลั่ง พระทรงทำนุกเอย	กอบการ
๑ ไรราชโกษาธุการ	ท่านสร้าง
สรรพสิ่งศฤงคาร	มูลเมื่อย คลั่งเฮย
คลั่งนอกคลั่งในสล้าง	มั่งล้วนเงินทอง ฯ
๑ เกี้ยย่ายสรรพสิ่งสิ้น	ทรงจัด
หอรวิฎาการพิพัฒน์	เพิ่มไว้
ส่งเบิกไข่ซ้องซัด	เคื่องชุ่น
มีกฎบังคับใช้	ชาติช้องคงควร ฯ
๑ โรงกลาษณ์นิกเอย	การทำ
เหริญปรักเหริญทองคำ	จ่ายใช้
ไต้ยากไต้ตังล้า	ยากเช่น เพรงแฮ
วันละหมื่นแสนไต้	คล่องควัยจักรกล ฯ
๑ ไต้บุลพิพิพรธัม	โกลา
หลายหลากเหลือคณนา	นัยอ้าง
เกินเก่ากว่าก่อนมา	หลายเท่า
เพราะพระทรงก่อสร้าง	กอบกู้คณฺทง ฯ

๑ เขี้ยวหวัดเงินมาศทั้ง

ขวยแก้ง่าฝ้าล

ใช้การผกข

ตั้งมหิศรเจ้าฟ้า

๑ พระผกขกรมเกศตรเกอ

วังสฤษดิ์ข้อมกุหมาย

ทวยวามรฐาชาตเขื่อนกลาง

เกลิงพระเกียรติกเกริกแล

๑ ราชวรธรรมากร

ทรงเผด็จสำเร็จภัย

ภูมิภาคพิชานาใน

ไร่หนึ่งเรียกลดลงเพอง

๑ ยามเผด็จไปตกคอง

ลดหย่อนผ่อนค่านา

ทั่วมีกมลปรา

ผลเกิดกว่าเการ้อย

๑ แนวน้ำกำปั่นชัน

คอยรับโภชนไปลือกสาร

เอกมาสจักประมาณ

ซึ่งซัดซาดลักมอ

ประจำ

ทั่วหน้า

วิตถว กันแซ

โอบอ้อมขวยผล ฯ

การหลาย

ใหม่แก่

ใจชื่น ชมแซ

โลกล้วนคุษฎี ฯ

เหตุใด

ปลดเปลือง

อณาเขต ทานฤ

กับนัยลงมา ฯ

ฉัญญา ทารฤ

เรียกนัย

โมทย์หมั่น ทำแซ

เท่าอ้างพันทวี ฯ

ลำขนาน

ลือชอ

แสนหมั่น เกวียนแซ

หน่งนั้นฤมี ฯ

๑ บุษย์เจ้าจอมโลกเลียง
เผด็จชากซ์เชื้อเคื่อง
เฉกสายกระแสน้อง
เลียงโลกสรรพสัตว์อ้าง

ทหาร รักษาข้าขอบแคว้น
๑ ครอบครองรอนรณรงค์
พรั่งพร้อมพยุหพล
บริรักษ์สืมาขั

๑ พลสารแสนห้ามห้าว
ล้วนสมัคต์ใจจง
เชอสมิทธิมังกะ
อาชเช่นคชฝ่ายข้า

๑ หนึ่งสารหนึ่งนำท้าย
เก้ายลิกหกพลวาง
บันหลักเทิดทวยวาง
หลายล้ำหลายลิขั่น

๑ พลแสนสามารถเหี่ยม
เครื่องฝรั่งบังเหียนอาณ
ควมขบิรบรรณราญ
ถิธวัชฉลาคว้าง

พลเมือง
โค่นมล้าง
นองน่าน น้ำแฮ
เปรียบไว้ปานกัน ฯ

มณฑล
รบร้า
พญที่ร่าน ร้ายเฮย
เขตแคว้นแดนสยาม ฯ

หาญรงค์
แคว้นกล้า
ตัวกา
ศึกแพพงหน ฯ

สองกลาง
หว่างขึ้น
เวียลย์ ปรคัยเฮย
เชยวล้วนชำนาญชน ฯ

๑ หินหาญ
๑ เขียมอ้าง
ฤาย่อ ท้อเฮย
ไขว่เคว้งเพลงทวน ฯ

๑ อามีมีมากพัน
 ล้วนเชียวชาญเชิงหัก
 แต่ละคนอาจค่อยๆ
 พนพวกพลเทิรเท้า

๑ ผูกหักใจแกร่ง
 นิ่งก่อนนอนค่อย
 ถอยไล่ฝายฝืน
 สวมหมวกเสือเท้าแข็ง

๑ พลปืนสไนเคอว่อง
 มินิคละยี่สิบยิง
 ไววของคล้องเลอดึง
 เถลิงพระเกียรติเกริกหล้า

๑ ละคนออฟไฟเซอร์ลั่น
 แผนแบบแบบยลรว
 เพลงยุทธเชียวชาญควบ
 ทาไปรู้ลึกผู้

๑ ยศศักดิ์ทรงแต่งตั้ง
 ไทเอกบอกลำคัญ
 เลือยคืบโกโลวรรณ
 โดยศักดิ์อันคืบไค

สามัคคี

คล้องเกล้า
 จักกันยี่สิบชัย
 เลือกล้วนทวี

เพลงบัน
 ค่อยแย่ง
 คึกค้อง เกล้าแซ
 ห่อหุ้มหนังเนียน

ไวจริง
 อย่างช้า
 รอนราพณ์ นันนอ
 เล้าล้วนสยคแสขง

เจนจบ
 รบรู้
 ทกแบบ ละของเฮย
 หนงนฤมี

คามอัน คับนา
 ท่านให้
 กระบหมวก พร้อมแฮ
 ทิวล้วนทวี

๑ ทหารม้ามหาคหิยม

เสือกมากคณแดง

เกลิงหลังอศิวแผลง

ลคนลคนอาวร้า

๑ พลเคียวเมิลมากลวัน

ลหม่มลหม่มคหมาย

หมวกหน่งนัยกวนาย

ใช้ตระกูลคำอัย

๑ ควนายหมายหมวกเสือก

ชักกระบี่หมายประจำ

ไปรเวทหัตถกรรมกำ

องอาอาอาออกมล้าง

๑ หมวกหน่งเห็นเทียมย้ง

สำหรับแคคคิงกัน

ขอกเคียวต่อพลพัน

แสนเค็กไล่ลุยล้าง

๑ มินิคเคียวย้งสัวัย

แสนคึกก็โรมวัน

อาวออินจักทัน

แท้เทพย่นำแต่ไท้

คำแหง

แม่จ๋า

เคชชีก หาญไชย

รบเร้าเฮาชัย ฯ

เหล่าหลาย

หมวกอัย

ครบสีย เก้าแฮ

เลือกลวันบุตรขุน ฯ

ชักคำ

ยศอ้าง

เพลิงเท็ก ทายแฮ

อมิตรเกลวเกลอินรณ ฯ

แขงขัน

เฮกอ้าง

หน่งฟ่าย แพ้แฮ

ไปเข้าทันหัง ฯ

เร็วพลัน

รบไค้

ทักเท่า เทียมฤ

เคชท้าวผดุงเวียง ฯ

๑ หมู่หนึ่งเรียงเศขล้า

นามหมวกอาคิลี

คัมมท้าวอชิตินิ

ข้าศึกสิ้นใจแล้ว

๑ เหล่าหนึ่งสามารถเข้ม

พร้อมสยบสลิละแควง

คอยระงับภัยเพลิงแสง

ไยยันย่าย่อท้อ

๑ ยามไทไฟตึกบ้าน

ร่วร่วระฆังเตือน

ไยยึกไยยากเขื่อน

มาพร้งมาพร้อมล้อม

๑ กองหนึ่งนาเวศพร้อม

ไทเกิดเพลิงผาตผ้ง

ระวังภัยระไวฟัง

สรรพสิ่งทรงกอบกู้

๑ เนวี่มากพัน

ลากตระเวนคงคา

เวนเวียนเปลี่ยนไปมา

บ้องบักจานกล้า

ฤกษ์

ฤทธิห้าว

ปราบศึก สยอนแฮ

จิตต์รอันรณแสง ๑

คำแหง

ตะกร้อ

ผลาญ ฆลانا

แกวี่ยนเพลิงเผา ๑

โรงเรือน

เรียกพร้อม

ใจเขื่อ เลยนา

คืบไต่กิ่งประสงค์ ๑

สยบถึง

ลุ้ลุ้

ไฟเกิด

กอบไว้กันกรง ๑

พรรณา

เขตน้า

ไทรทรว

เลิศล้วนควรแสง ๑

โคลง ๒ ซึ่งแสดงลักษณะ
๑ เช่นไวพ้อฟัง

เป็นแต่ย่อยัก
แลนา ฯ

๑ สรรพสิ่งสังเขปอ้าง

เสนอพระคุณเจ้าข้าง

ท่านนั้นพันคุณ ฯ

๑ สมบูรณ์คุณสมบัติ โดยโลกัตถจริยา พระกรุณาเนื่องไป
ในนิกรชนทั่วหล้า ทิวเขตข้าขอบขัณฑ์ พระทรงธรรมธำมรงค์ ถึงทุก
ทั่วทวยราษฎร์ เพื่ออุปมาทธรรม์ ทุกสิ่งสรรพราชการ อิกโรงศาล
ทุกกระทรวง ทบวงการทั้งหลาย เกรงเกลือกกลายทุจริต ไม่สิดิต
ทางยุติธรรม์ เพื่อเหล่าพรรคโมหะ ไปไต่ตปเกรงอาบ ขวามชนทรพัย
สู่เย้า ราษฎร์ร้อนร้าวทรนทรวง กิจการปวงไม่ทราบ ใครไปกราบ
ทูลแถลง แสดงทุกขทวยราษฎร์ จึงพระบาททรงจิก ตรัสเอาราช
เสวกา ที่ปรีชาชาญฉลาด ปราศจากใจทุจริต รังสฤษดิ์โดยฉวิไล
เป็นเคาฉิลปฤษา กิจนาทางมวญ แลใคร่ครวญราชการ ถือ
สาขาลกฏหมาย ทั่วทุกนายจำกั คักแต่ทางยุติธรรม์ แล้วทรง
สรรคเป็นสอง รองเรียกเหล่าปรีวี เลือกฉ้วนปรีชาฉลาด ฉ้วนเหล่า
มาคัยราชพงค์ ฉ้วนฉ้วนสจฺจิต ฉ้วนเสียดฉ้วนฉวย ฉ้วนฉ้วน
ราชการ ฉ้วนสาขาลกฏหมาย ถือกฎหมายทุกคน เพื่อแสงผล
พสฺสา สบสฺมาเสพยสุข ยำราชทุกขเลื่อมเครา เพื่อพระบารมีเจ้า
แผนพันภูวคต ฯ

โคลง ๒ เปรมกมลทั่วหน้า

ราชเฝ้าเหล่าไพร่ฟ้า

๑ สิ้นสิ่งเกษม ฯ

๑ ปรีดิ์เปรมปราโมทย์
 เกียรติพระเกียรติชยาจร
 มหิยาภาศสาคร
 ทลอกรอบขอบเขตฟ้า

๑ อานภาพพระกอบกู้
 อานภาพผลศีลสัตย์
 อานภาพพระทรงศักดิ์
 อานภาพทศธรรมทั้ง

๑ ขອງท่านกไ้
 สรรพโรคสรรพภัย
 มวญหม่อวรินทร์
 สรรพทุกขมลทินช้อง
 ๑ ทรงประสงค์ทุกสิ่งให้
 ยืนพระชนม์ยงคง
 ศรีสวัสดิ์พิพัฒน์มั่ง
 เจริญสุขสมบัติข้า

๑ ๒ ข้อความซึ่งกล่าวแล้ว
 ๑ คลาศพันพรแผ่

๑ บุญพระเจือเกษชา
 กราบสิ้นขอสาธุ

๑ สมภารพระครอบเกล้า
 สุตสิ้นเลื่อมสุญ

ช่วยพร
 เจ็ดหล้า
 ภาลัน
 ช่อนเกล้า ถวายพร ฯ

ไทรรัตน์
 ท่านตั้ง
 ทุกข์ราษฎร์
 ท่านเลี้ยงโลกา ฯ

ธิบดินทร์
 ขยำพ้อง
 ยลเทศ สยอนเฮย
 ขยำรมาพาส ฯ
 สมประสงค์ สิ้นเฮย
 เน้นข้า

คลลสัดิต เสด็จยวแซ
 ขอบแคว้นแดนสยาม ฯ
 จงสำเร็จอย่าแคล้ว

สรรพสิ่งสวัสดิ์ข้า

สรรพสิ่งคล้ายโคกเครือ

๑ ผลพุลสุริยวาท

ชานภาพผลสุริยวาท

สุริยวาทซึ่งปราณนา

สุริยวาทซึ่งปราณนา

๑ หนึ่งขอเผื่อลวงพัน

ขอเชียวเชิงไวหาร

ขอมีวิริยญาณ

ราชกิจทั้งใหญ่น้อย

๑ ขอฉลองรองบาทของ

ขอจิตต์จงสุริยวาท

ขอราชหฤทัยปรา

ขอราชโกลีนั้น

๑ สิทธิสำเร้งดิน

สิทธิธรรมพรพรง

สิทธิสวัสดิคิม

สิทธิสุขสมบรมแล้ว

๑ พิสาขสองคำขึ้น

พทิสถาสนะกาล

สองพนสรอยชาน

เสร็จเรื่องโสกันต์แล้ว

อรรดา แดงเขย

กอบด้วย

จงเสร็จ ประสงค์แฮ

อิตถ์อิตถ์แดง ฯ

เหล่าพาล ชนพ่อ

ถองถอย

ไว้อง

รอบรู้เขยคชวร ฯ

บาทา ท่านเขย

อยู่หมั้น

นี้ชอย ไซ้แฮ

รุ่งเช้าโกศล ฯ

สิ่งประสงค์

อย่าแคล้ว

คลเลิศ

ผ่องพันภัยพาล ฯ

จันทร์วาร

ลวงแล้ว

เคยสีย เก้าเขย

ผ่องน้ำใจเกษม ฯ

๑ ปฐมวัยแรกเริ่มรู้
ไปเชียวชำนาญล้ำ
เพี้ยนพลากขาดเขินคำ
เพราะเพอแรงวันอัย

๑ ไซ้เชิงชรวงอา
ไปทักเทียมเมธ
อาครัยกมลมี
งนิพนธ์เพอผู้

๑ ลำเนาเสาวนิตถ้อย
เหลือขาดคลาศคำคลา
งมีเมตตาปรา
ไควรุชเชญเออน

๑ ผู้เพียรผูกพจน
คึกคางคยคลคน
แต่งตามแต่ตนยล
ใช้รักษาชวคกัธ

๑ เฉลิม นลของพระเกษเจ้า
พระเกียรติ พระเกริกคง
จบ พากย์พจนจำนง
บริบูรณ์ แต่คำซ้ำ

เรียนท่า แลพ่อ
กัษถ้อย

ควรพากย์
อ่อนทงพงเวียน ฯ
อวคฬ ปากเอย
เทียบส
ใจรักคิ พระนา
ใฝ่น้ำใจพง ฯ

สรา นฤ
เคลอนเขอน
นช่วย ชฟอ
โษฐูท้วงตึงเคอน ฯ

นามตน
หนุ่มพ้อ (๓)
อย่างเยี่ยง เพรงแซ
เกียงกาเกินกวี ฯ

จอมพงศ์
คพา
เสนอกล่าว กลอนนา
ขาดเค้าพระคุณหลาย ฯ

(๓) เมื่อกรมหลวงพิชิตปรีชากร ทรงแต่งลิลิตพระขนง ๒๓

“ได้นำมาลง ๓๑๒ เล่ม”
NATIONAL LIBRARY